

06

p-13

ОБЩЕСТВЕННАЯ
БИБЛИОТЕКА
ИМ. ДЕНИСЬ
ИЮН. 19

РАБОТНИЦА
І СЯЛЯНКА № 8

оцыялістычнае
спаборніцтва, га-
варыў таварыш
Сталін, «... ёсць
той рычаг, пры
дапамозе якога рабочы клас
заклікан перавярнуць усё га-
спадарчае і культурнае
жыццё краіны на базе соцыялізма».

Асабліва шырокі размах набыло соцыялі-
стычнае спаборніцтва пад кіраўніцтвам партыі
Леніна — Сталіна ў пасляваенны час. Боль-
шэвіцкая партыя ўзняла і арганізавала масы
на паспяховае вырашэнне задач аднаўлення і
развіцця народнай гаспадаркі.

У барацьбе за датэрміновае выкананне но-
вай сталінскай пяцігодкі паасобныя рабочыя
і работніцы пачалі браць на сябе асабістыя
абавязацельствы. На Беларусі добра вядомы
віцебскія работніцы Мар'я Мяшалкіна і Соф'я
Саўчанка, якія выканалі свае пяцігадовыя
заданні яшчэ ў 1947 годзе.

У выніку ўкаранення ў вытворчасць дасяг-
ненняў перадавікоў стаў магчымы пераход да
стаханаўскай работы цэлых участкаў, брыгад,
цэхаў, фабрык і заводаў, які азнаменаваў
сабою ўздым соцыялістычнага спаборніцтва
на больш высокую ступень.

«Мы жывем у такі час, — гаварыў таварыш
Молатаў, — калі нашы рабочыя, служачыя і
сяляне-калгаснікі па ўсёй краіне ўдзельні-
чаюць у соцыялістычным спаборніцтве. Цяпер
няма і не павінна быць такіх фабрык і заво-
даў або калгасаў, якія не ўдзельнічалі-б у
спаборніцтве або не імкнуліся-б павялічыць
колькасць спаборнічаючых унутры прадпры-
емства, унутры калгаса».

Пачын перадавікоў прамысловасці і сель-
скай гаспадаркі знаходзіць жывейшы водук
у сэрцах мільёнаў савецкіх працаўнікоў.

Рух шматстаночнікаў, пачаты арэхавазьеў-
скай ткачыхай Мар'яй Волкавай, знайшоў
сваіх паслядоўнікаў і ў нашай рэспубліцы.
Выдатны пачын наватараў вытворчасці Алек-
сандра Чуткіх, Мар'і Ражнёвай і Лідзіі Кана-
ненка, Уладзіміра Варошына хутка пашы-
раецца сярод рабочых і работніц Беларусі.
Сотні брыгад ужо заваявалі права на званне
брыгад выдатнай якасці. Спецыяльным зага-
дам міністра лёгкай прамысловасці СССР тав.
Касыгіна гэта пачэснае званне прысвоена
брыгадзе Мар'і Ганчарык з мінскай швейнай
фабрыкі імя Крупскай.

Сусветна-гістарычныя перамогі савецкай
дзяржавы зрабілі здабыткам народа ўсе цуды
тэхнікі, усе заваёвы культуры і нарадзілі но-
выя адносіны людзей да працы. Праца ў на-
шай краіне стала справай чэсці, доблесці і
геройства. Павышаючы прадукцыйнасць пра-
цы, паляпшаючы якасць прадукцыі, кожны
працаўнік ведае, што ён умацоўвае магут-
насць сваёй роднай савецкай дзяржавы,
паляпшае добрабыт народа.

Барацьба за павышэнне прадукцыйнасці
працы непаруйна звязана з барацьбой за эка-
номію сыравіны. На прыкладзе работы толькі

ЗА ПЕРАДАВЫЯ М Е Т А Д Ы РАБОТЫ

паасобных стаханавак лёгка
пераканацца ў вялікім зна-
чэнні беражлівых, гаспадар-
чых адносін да справы. Гро-
дзенская закройшчыца Ганна
Родчанкава, дабіўшыся знач-
най эканоміі скуранага та-
вару, выклікала на со-

цыялістычнае спаборніцтва таварышоў па пра-
фесіі. Яе каштоўны вопыт пашырыўся цяпер не
толькі на абутковых фабрыках, але і ў іншых
галінах прамысловасці. Зараз яна вылучана
начальнікам цэха і за стаханаўскую працу
ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырво-
нага Сцяга. Закройшчыца Віцебскай абутко-
вай фабрыкі Ганна Галубкова за пяць меся-
цаў эканоміла 23 тысячы квадратных дэцы-
метраў скуры, з якой можна дадаткова па-
шыць 2.000 пар абутку.

А наколькі можа павялічыцца выпуск та-
вараў для задавальнення патрэб працоўных,
калі кожная закройшчыца і прадзільшчыца,
кожная швейніца і ткачыха гэтак сама па-
гаспадарску будзе адносіцца да справы!

Соцыялістычнае спаборніцтва нараджае
смелых наватараў і арганізатараў вытворча-
сці. Ва ўсенародную барацьбу за павышэнне
прадукцыйнасці працы, за высокую культуру
вытворчасці, за найстражэйшы рэжым экано-
міі, за зніжэнне сабекошту ўключыліся сотні
тысяч рабочых і работніц, інжынераў, наву-
ковых работнікаў.

Кожны дзень прыносіць нам усё новыя ра-
дасныя весткі. Прамысловасць Беларусі ў
першым паўгоддзі 1949 года перавыканалі
вытворчыя планы. Новыя формы працоўнай
актыўнасці нараджаюцца і ў вёсцы. Тут спа-
борніцтва разгортваецца на аснове засваення
перадавой тэхнікі, укаранення метадаў перада-
вой мічурынскай навукі. Велізарны размах на-
было спаборніцтва за вырошчванне высокіх
ураджаяў, за далейшы ўздым жывёлагадоўлі.
У яго ўключыліся калгаснікі, звенні, брыгады,
а таксама цэлыя калгасы, раёны і вобласці.

Калгас «За Радзіму» Гомельскага раёна 16
ліпеня першым у рэспубліцы здаў збожжа-
пастаўкі з ураджая 1949 года. Старшыня
гэтага калгаса тав. Кавалёва здолела аргані-
заваць членаў арцелі на самаадданую працу.
Клопаты калгаснікаў аб тым, каб своєчасова
выканаць свой абавязак перад народам, з'яўля-
юцца сведчаннем вялікай любові савецкага ся-
лянства да сваёй дзяржавы.

Пачынанні наватараў прамысловасці і сель-
скай гаспадаркі знаходзяць усё больш пасля-
доўнікаў дзякуючы папулярныя перадавога
вопыту.

Задача кожнай перадавой работніцы і кал-
гасніцы — падзяліцца вопытам сваёй работы
з таварышам па працы, дапамагчы яму дабі-
цца яшчэ вышэйшых паказчыкаў, бо ў савец-
кіх патрыётках няма і не можа быць больш
высокай і ўдзячнай справы, чым узвелічэнне
сваёй Радзімы, умацаванне яе магутнасці.

Работніцы і калгасніцы, змагайцеся за да-
тэрміновае выкананне пяцігодкі!

РАБОТНИЦА І СЯЛЯНКА

Пролетарыі ўсіх краін, еднайцеся!

ВЫДАННЕ
ЦК КП(б)Б

8

Жнівень 1949 г.

Ганна Гурына — лепшая звенная калгаса «Звязда» (Мазырскі р-н Палескай вобл).
Фото К. Якубовіча.

НАЦІОНАЛЬНА
БІБЛІОТЭКА
БЕЛАРУСІ

БОЛЬШ ХЛЕБА РАДЗІМЕ!

(Рэказ П. Н. Кавалёвай, старшыні калгаса «За Радзіму» Гомельскага раёна).

БАГАТЫ ўраджай вырастлі калгаснікі нашай сельскагаспадарчай арцелі ў бягучым годзе. І гэта зразумела. Перадавая мічурынская навука, якою з кожным днём усё глыбей і глыбей авалодвае калгасны земляроб, першакласная сельскагаспадарчая тэхніка, якую добра асвоіў працаўнік зямлі, перадавая арганізацыя працы — вось што з'явілася асноўным у барацьбе за хлеб, галоўнае багацце Радзімы.

Але вырастці ўраджай — адна справа. Лёс яго ў поўнай меры залежыць ад таго, наколькі своєчасова і якасна будзе ён сабраны і захаваны ад страт. Цвёрда памятаючы сталінскія ўказанні аб тым, што ўборка — справа сезонная, што яна не любіць чакаць, мы яшчэ задоўга да пачатку жніва абмеркавалі ўсё падрабязна, як гавораць, улічылі ўсё да малейшых дробязей.

Сход аднагалосна адобрыў прапанову камуністаў і комсамольцаў: першымі ў рэспубліцы, на два дні раней мінулагадня, разлічыцца з дзяржавай па збожжанарыхтоў-

ках. Быў зацверджан падрабязны план на час гэтай важнейшай сельскагаспадарчай кампаніі. У ім было прадугледжана ўключыць у палявыя работы ўсё працаздольнае насельніцтва.

— А як-жа нам з малымі дзецьмі? — пацікавіліся некаторыя жанчыны.

Нашым адказам на гэта пытанне была арганізацыя дзіцячых ясляў. Дваццаць сем жанчын у гарачыя дні ўборкі маглі ўжо выйсці ў поле і плённа працаваць увесь час. А гэта — вялікая сіла ў калгаснай гаспадарцы.

Маці больш не турбуюцца аб тым, што яе дзіця не дагледжана, не накормлена. Яна добра ведае, што за ім, як родная маці, прыглядае сумленняя калгасная нянька Агрыпіна Сударык.

На агульным сходзе мы рашылі закончыць уборку азімых за 3—4 дні, яравых — за 7 дзён і праз два дні пасля пачатку жніва пачаць хлебаздачу. Каб укласціся ў гэтыя тэрміны, найбольш актыўных калгаснікаў прызначылі на самыя адказныя ўчасткі работы. Вылучылі адказных за правядзенне малацёбы, ачыстку збожжа, ахову ўраджаю, брыгадзіраў малацільных і транспартных брыгад.

З першага-ж дня жніва ў кожным звяне ўвялі індывідуальную і дробнагрупавую здзель-

Малацёба ў калгасе «За Радзіму» Гомельскага раёна.
Фото В. Марцыюнка

шчыну. Пры такой арганізацыі добра відаць работа кожнай жніі. Кантрольнаму пасту лягчэй прасачыць: хто як жне, ці добра вяжа снапы і састаўляе ў бабкі.

Ужо ў пачатку жніва добрых вынікаў дасягнулі жнеі Наля Курачэнка і Ліда Завярцьева, якія спаборнічаюць паміж сабою. Яны зжыналі за дзень па восемнаццаць-дваццаць сотак пры норме пятнаццаць. Па іх прыкладу ўсе жанчыны ўвялі правіла: не пакідаць на полі канцу рабочага дня снапоў, а адразу-ж ставіць іх у бабкі.

У баявых лістках і насценгазеце можна было амаль кожны дзень заўважыць ўсё новыя імёны і прозвішчы паслядоўнікаў Налі і Ліды — стаханавак палёў. Агітатары ў звеннях у кароткі час адпачынку таксама расказвалі аб іх метадах работы. Ад майстроў уборкі пераймалі вопыт усе жнеі. За дзень калгасніцы ўручную зжыналі да 20 гектараў жыта.

Не дапусціць разрыву паміж уборкай і малацьбой — такую задачу паставілі перад сабой праўленне арцелі, партыйная і комсамольская арганізацыі, усе калгаснікі. Кожная хвіліна ў нас на ўліку.

Дзень і ноч ішла дружная, спорная работа на такую ў дзве змены. Надзя Ганчарова, Валя Кірычэнка і іншыя дзяўчаты і жанчыны часамі па круглых сутках працавалі ля малатарні. А транспартнікі пад кіраўніцтвам І. Кірчанкі бесперапынна адгружалі хлеб новага ўраджаю на дзяржаўны склад. Гэта — сапраўдныя героі дня. Дзякуючы іх стараннай, самаадданай працы калгас змог 16 ліпеня выканаць сваю першую запаведзь.

Але мы не спыняемся на дасягнутым. Хлеб — багацце Радзімы. І чым больш здадзім мы зерня на дзяржаўны склад, тым больш умацуем магутнасць савецкай краіны, палепшым добрабыт працоўных.

Больш звышпланавога хлеба дзяржаве! — пад такім лозунгам працуем мы ў гэтыя дні.

РАДАСЦЬ ЖНЕЙ

Словы Н. Парукава

Муз. Н. Сакалоўскага

Павольна

Запавала

mf
Ой мы ў полі жыта жалі

Хор
спе-ла-е кал-гас на-е,

у снапы, снапы вя-за-лі

Прыпеў
ту-га пе-ра-вяс-ла-мі Пра-цай

Гэй
друж-най і руп-лі-вай на-ша

сла-віц ца звя-но. На-ша

ні-ва ўсім на дзі-ва, што ні

ко-лас — поў-кі-ло!

Ой, мы ў полі жыта жалі, Радасна ўсміхалася.
Спелае, калгаснае,
У снапы, снапы вязалі
Туга перавясламі.

Прыпеў.

Як снапы, снапы складалі
У бабкі залацістыя,
Песні новыя спявалі,
Песні галасістыя.

Прыпеў.

Зжалі, ўбралі сваю ніву,
Вось ідзем дахаты мы.
Знаем: будзем жыць шчасліва,
Станем мы багатымі!

Прыпеў.

Прыпеў:

Працай дружнай і руплівай
Наша славіцца звяно.
Наша ніва — ўсім на дзіва:
Што ні колас — поўкіло!

Жыта буйнае, густое
Долу нахілялася,
Сонца ў небе залатое

Надзeya Суша з калгаса імя Калініна (Слоні́мскі раён Баранавіцкай вобласці)—выдатная жняя. Яе дзённая выпрацоўка на ўборцы—150 процантаў.

АДЗЯ Громак — энергічная, вясёлая дзяўчына, першая танцорка ў калгасе — абыходзіць калгасныя нівы. Шуміць, хвалюецца на ветры мора залацістага збожжа. З-пад хусткі дзяўчыны выбіліся валасы і мякка слізгаюць па буйназярністых каласах. Надзья вышла з пасеваў і пайшла краем участка азімага збожжа. Спынілася. Глядзіць на ніву — не налюбуецца.

— Быць стопудовым ураджаям! — гаворыць сабе маладая калгасніца. — Нашы людзі недарма папрацавалі.

Дзяўчына перавяла погляд на яравыя. Авёс ужо выкінуў мяцёлкі, якія ў святле ліпнёвага сонца пера-

Першы

ліваліся пудоўнымі адценнямі. Буйна разрасліся ячмень, пшаніца, на вачах узнімалася грэчка, якую моцна падтрымалі нядаўнія дажджы.

Стаяла Надзья Громак і думала: усяго адзін год жывём у калгасе, па-новаму, а поля і не пазнаць; нібы ўкраінскі пладародны чарназём перанеслі ў нашы Жарабковічы.

Вось там, абочынай дарогі, таропка кудысьці ідзе трактарыст Ляхавіцкай МТС. Дзяўчына крычыць яму ўслед:

— Паглядзі, хлопча, на наша жыта. Ці бачыў дзе-небудзь такое?

— Добрае, што і казаць, — усміхаецца віхрасты хлапец. — Але ў варашылаўцаў, бадай, не горнае. Маеш час — схадзі да іх, пераканайся...

Надзья злёгка пакрыўдзілася. Жарабковіцкі калгас імя Сталіна і гуліцкі калгас імя Варашылава — суседзі. Яны між сабою спаборнічаюць і ўпарта не хочуць уступаць адзін аднаму пяршынства абсалютна ні ў чым. Сталінцы выканалі план сенапаставак дзяржаве на 130 працэнтаў. Варашылаўцы таксама здалі нямаля звыш плана. Жарабковіцкія калгаснікі намнога больш задання пасеялі азімых і яравых, хоць толькі першы год працуюць па-калгаснаму. Гуліцкія калгаснікі і тут не адсталі ад сваіх супернікаў. І так у кожнай справе.

І той і другі калгасы паспяхова развіваюць грамадскую жывёлагадоўлю, будуць памяшканні для калгаснага стада, клопоцяцца аб нарыхтоўцы кармоў, назапасілі сена, заклалі дзесяткі тон сілосу, маюць канцэнтраваныя кармы.

Але трактарыст любіць пажартаваць. У адрас Надзі ён пасылае калючыя слоўцы:

— А як у вас наконт электрычнасці? У Гулічах даўно яна свеціць. Ці не час вам збожжа ўбіраць — у Гулічах сёння жаць збіраюцца...

— Будуць і ў нас лямпачкі Ільіча. Наш калгас малады, а іхніму тры гады, дык што за дзіва, — адказвае Надзья. — А на ўборцы яшчэ паспаборнічаем!..

Як у нашай у арцелі

М. МАКАЕЎ.

Як у нашай у арцелі
Пад вячор збіраўся сход.
А людзей што — паглядзелі-б!..
І адкуль прышоў народ?

Па-дваіх, па-трое з хаты,
Старыкі з суседніх сёл,
Хлопцы, школьнікі, дзяўчаты —
Ўвесь вясковы комсамол.

Новы клуб — бітком набіты,
Не пралезеш да стала.
Дочка конюха Нікіты
З намі гутарку вяла.

6 Ні вучоная якая,
Ні настаўніца яна, —

Проста наша звенявая
Комсамольскага звяна.

Маладая, удалая —
Нашай моладзі важак,
Масцярыца ураджаяў,
Хараводніца — мастак!

Пачала казаць пра жыта,
Пра пшаніцу ды авёс,
Дзіваваўся сам Нікіта,
Чухаў лысіну Фядос:

— І адкуль яна сакрэты
Нашай ведае зямлі,
Ўсе прычыны, ўсе прыметы,
Ўсе да кусціка палі?..

Як па кніжцы агранома
Расказала ўсё падрад:
І чаму злягла саломея
Летась ў полі трох брыгад,

І чаму на ўсіх аблогах
Вырас рэдзенькі лянок...
Нам паведала аб многім
Маладзёжнае звяно.

З той пары ў калгасе нашым
Ўсё пашло на новы лад.
Стаў спаборнічаць з Наташай
Брыгадзіраў сын Ігнат.

Справы сталі ў нас як трэба,
Ураджай ў руках у нас.
Сто пудоў з гектара хлеба
Ўзяўся вырасціць калгас.

Ўраджай

Дзяўчына гаворыць пераканаўча, цвёрда верыць у сілы свайго калгаса і ўпарта адстойвае гонар яго.

Закончыўшы перапалку з трактарыстам, яна спынае ў вёску, да калгаснай канцылярый. Тут застае старшыню калгаса Русака, які раіцца аб нечым з калгаснікамі. Надзя адводзіць старшыню ў бок і шэпча на вуха:

— Ёсць да вас неадкладная справа. Чулі? У Гулічах жаць сёння выходзяць, хочуць нас апырэдзіць...

— А ты сама бачыла ці ад людзей даведлася?

— Бачыла... даведлася... чула, — збіваецца Надзя.

— Ну, гэта паглядзім яшчэ, хто каго апырэдзіць, — прымірэнча і знарок гучна з хітраватай усмешкай гаворыць старшыня і звяртаецца да калгаснікаў:

— Як па-вашаму, устаім на пазіцыях?

Кавалі Сцяпан Гадзіла і Лука Войтуль заяўляюць, што ўсе чатыры жніўкі ў поўнай спраўнасці і што самі яны стануць за машыністаў.

Звеннявая Ліда Навіцкая абяцае ў любы час вывесці ўсіх жанчын на ўборку збожжа з сярпамі.

Ніна Бурак прапануе вылучыць частку жней для паджынкі вуглоў на загонках, каб жніўкі маглі працаваць безупынна.

Конюх Аляксей Рамановіч запэўнівае, што яго коні змогуць вытрымаць нагрузку жніўрак у рабоце ад цямна да цямна.

Некаторыя выказваюць сумненні: ці паспела жыта, ці не нашкодзіць у такім разе жніўрака, ці не лепш пачаць уборку выбарачна, сярпамі.

Тады просіць слова комсамолка Громак.

— Глядзела я зараз азіміну, — гаворыць яна. — Цудоўнае збожжа! Дзе-ні-дзе ёсць палеглае жыта. Мясамі, здаецца, зерне яшчэ не паспела — на-зуб прабавала... Уношу прапанову: пару дзён жаць сярпамі там, дзе гэта можна і трэба. А дзе акажацца шмат даспелага жыта — няхай ідуць жніўкі.

Парада дзяўчыны ўсім спадабалася. Калгаснікі прынялі няпісанае рашэнне: заўтра з раніцы пачаць уборку.

... Надзя Громак прагнулася, калі над далёкім пералескам у сіняватай смуге яшчэ толькі ўставала пурпуровае сонца.

— Час! — крыкнула яна ў акно звеннявой Лідзе Навіцкай, хоць да пачатку работы заставалася яшчэ болей гадзіны.

Прадбачлівая звеннявая, якая таксама паднялася рана, каб управіцца з хатнімі справамі, пачуўшы голас Надзі, спытала:

— Сэрп добра назубраны?

— Не падвядзе, — адказала ўпэўнена Надзя.

У тую раніцу васьмёра масцярыц-жней вышлі за аколіцу з вясёлымі песнямі. Іх вітала жыта ціхім шумам важкіх каласоў, ім прыветна ўсміхалася сонца.

Ліда Навіцкая размеркавала ўчасткі.

— Каб выявіць, як хто стараецца, — растлумачыла яна, — кожная павінна і жаць сваю частку і снапы павязаць.

Вятры і дажджы пераблыталі жыта, але работа гарэла ў руках. Комсамольскі ваяк Надзя Громак

Вялікі прыбытак ад продажу гародніны атрымаў калгас імя Будзёнага (Слоніўскі раён Баранавіцкай вобласці). На здымку: калгасніца гароднага звяна Мар'я Жукоўская за зборам памідораў.

спаборнічала са звеннявой Лідай Навіцкай. Жмені сцяптых сярпамі важкіх каласоў хутка злучаліся ў снапы. К вечару калгасніцы зжалі і павязалі ў снапы 1,7 гектара жыта. Гэта — больш як па 0,20 гектара на жніў. Громак і Навіцкая зжалі па 0,25 гектара.

Праз два дні пачалі працаваць на жніўках Аляксей Леваш, Сцяпан Гадзіла, Лука Войтуль і Сцяпан Раманчук. Неасяжныя плошчы сперні ўсейваліся складзенымі ў бабкі залатымі снапамі.

Ахоплены адзіным імкненнем паскорыць уборку, калгасніцы давалі падвойныя нормы выпрацоўкі. Здавалася, ніякая сіла не магла іх спыніць. Але здарылася непрадбачанае: пайшлі дажджы, якія зацягнуліся на тры дні. Стаханаўкі палёў выратавалі больш 60 гектараў жыта, дапамагаючы жаць яго сярпамі, своєчасова вязаць снапы, састаўляць іх у бабкі, звозіць на гумно для абмалоту. У кожнай вялікай заслуга перад калгасам. На рахунку Надзі Громак — 4 гектары жатага збожжа, яшчэ большую колькасць гектараў пасаваў, скошаных жніўракамі, звязала яна ў снапы.

Жарабковіцкі калгас імя Сталіна, апіраючыся на такую вялікую сілу, як стаханаўкі-жанчыны сабраў без страт свой багаты ўраджай і з гонарам выканаў абавязкі перад дзяржавай.

Зараз поўным ходам ідзе малацьба.

Падаючы ў малатарню важкія снапы, Надзя Громак адчувае радасць і гонар за поспехі свайго маладога калгаса. Бачачы, як з малатарні выходзіць янтарнае дабротнае зерне, яна цяпер з поўным правам можа сказаць:

— Ёсць стопудовы ўраджай!

І. ЗАХАРАУ.

Ляхавіцкі раён.
Баранавіцкая вобласць.

ЖАНЧЫНЫ АНГЛІІ НЕ ХОЧУЦЬ ВАЙНЫ

Па запрашэнню англійскай жаночай арганізацыі Нацыянальнага камітэта па святкаванню Міжнароднага жаночага дня дэлегацыя савецкіх жанчын наведала Англію і Шатландыю.

У чэрвені дэлегацыя англійскіх жанчын па запрашэнню Антыфашысцкага Камітэта савецкіх жанчын гасціла ў нашай краіне.

Ніжэй мы друкуем уражанні ад паездкі ў Англію народнай артысткі СССР і БССР Л. П. Александройскай і заявы членаў дэлегацыі англійскіх жанчын Элізабет Акленд Аллен, Роуз Карр і Джойс Браун, пераданыя імі карэспандэнту часопіса «Советская женщина».

СЛЕТА дэлегацыя савецкіх жанчын была запрошана жаночай арганізацыяй Нацыянальнага камітэта па святкаванню Міжнароднага жаночага дня наведаць Англію і Шатландыю. Сярод членаў дэлегацыі была і я. Для нас наладзілі падарожжа па краіне. Мы наведалі буйныя прамысловыя гарады: Лондан, Манчэстэр, Шэфільд, Бірмінгем, Ковентры і іншыя.

На прадпрыемствах, у больніцах, школах, у жылых дамах рабочых, на шматлікіх мітынгх — усюды англійскі народ цёпла і ветліва сустракаў нас, прадстаўніц савецкіх жанчын.

Калі мы праяжджалі Бірмінгем, дзе поезд стаяў 30 хвілін, нас на вакзале сустракалі прапоўныя з плакатамі: «Прывітанне савецкім сябрам!», «Мы з вамі ў барацьбе за мір!».

Ва ўсіх гарадах, куды выязджала наша дэлегацыя, наладжваліся масавыя мітынгі рабочых, работніц, хатніх гаспадынь. Усюды мы былі сведкамі выключнай цікавасці, якую праяўляюць прапоўныя Англіі да Савецкага Саюза.

З вялікай увагай і ўхваляй слухалі яны выступленні і расказы савецкіх дэлегатак аб поспехах, дасягнутых нашым народам у пасляваенны перыяд аднаўлення і развіцця народнай гаспадаркі, аб жыцці і працы савецкіх людзей, аб мірнай палітыцы Савецкага Саюза.

У сваіх выступленнях на мітынгх прадстаўнікі англійскіх прапоўных гаварылі, што простыя людзі Англіі адчуваюць глыбокую сімпатыю і дружбу да савецкага народа і сумесна з ім хочуць змагацца за мір ва ўсім свеце. Англійскія жанчыны заяўлялі, што яны не аддадуць сваіх сыноў для таго, каб іх адправілі на імперыялістычную вайну супраць Савецкага Саюза.

Прабыўшы ў Англіі і Шатландыі 17 дзён, мы мелі магчымасць пераканацца ў тым, што прапоўны народ не падтрымлівае антыдэмакратычнай палітыкі кіруючых колаў Англіі і актыўна выступае супраць яе. Англійскі народ ведае, што Атлантычны пакт накіраваны супраць Савецкага Саюза. Таму прапоўныя Англіі з ўсё большай настойлівасцю змагаюцца за мір і дружбу з Савецкім Саюзам.

Мы наведалі аўтамабільны завод у горадзе Ковентры, звязаным дружбаю з гераічным Сталінградам. І там рабочыя выказвалі самыя шчырыя сімпатыі да Савецкага Саюза.

Пабылі мы і ў Кленхем — рабочым раёне Лондана. На вуліцы Сент-Роул мы наведалі сям'ю рабочага Баркера. Нас сустрэла яго жонка — місіс Баркер, зусім сівая жанчына. Мы былі здзіўлены ўбоствам і галечай гэтай сям'і. У напоўценым пакоі плошчай у 3—

4 метры стаялі дрэнна збіты стол і адна табурэтка. Гэту «мэбліроўку» дапаўняла невялікая кухонная пліта, за якой была «спальня» — малюткая камора з драўляным ложкам. На ложку ляжаў стары саламяны, нічым не прыкрыты сянёк, без простыні і падушкі, і толькі ў кутку была кінута патрапаная салдацкая коўдра.

Місіс Баркер мела на выгляд год 60. Калі-ж мы з ёю разгаварыліся, то аказалася, што ёй толькі 35 год. Так прыбіла жыццё гэту жанчыну. Яе муж зарабляе 3 фунты ў тыдзень. З гэтых грошай яна плаціць 17 шылінгаў за кватэру, 11 за вугаль, 6 за асвятленне. На астатнія грошы (у фунце 20 шылінгаў) Баркеры і іх двое дзяцей — сын-школьнік і дзяўчынка пяці год — ледзь-ледзь могуць пракарміцца. На адзенне і абутак нічога не застаецца.

Я глянула на бледную, з худымі ўпалымі грудзямі дзяўчынку, якая сядзела за сталом, і ў мяне сціснулася сэрца ад болю. У руках дзяўчынкі быў нейкі ласкуцік. Яна ніколі не трымала сапраўдных цацак. Нам гаварылі, што ў гэтым раёне дзеці рабочых могуць бясплатна атрымаць малако ў «дзіцячым ачагу». Мы спыталі ў місіс Баркер, ці ходзіць яе дзяўчынка ў «ачаг».

— Я нешта не чула пра яго, — адказала ў здзіўленні жанчына і ціха дадала: — дзяўчынку я-б аддала ў прыют або каму-небудзь на выхаванне, але ніхто яе не бярэ.

У далейшым мы пераканаліся, што дзіцячыя сады і яслі, пра якія так многа гавораць у Англіі, не могуць хоць колькі-небудзь задаволіць патрэбы насельніцтва. Прапоўны народ пазбаўлены стацыянарнай медыцынскай дапамогі, хоць у больніцах многа вольных коек. Каб атрымаць месца, трэба мець накіраванне ўрача, які ведае больніцамі. А трапіць да яго на прыём рабочы не можа, бо візіт абыходзіцца дорага.

У радзільных дамах не захоўваюцца элементарныя правілы санітарыі. Родныя і знаёмыя, што наведваюць рожаніц, заходзяць да іх без халатаў, нават у адзяленне нованароджаных, і нярэдка заносяць сюды інфекцыі. Асабліва ўразіла нас тая акалічнасць, што дзіцячая кансультацыя, не маючы ўласнага будынка, вымушана арандаваць да 12 гадзіны дня памяшканне, дзе ўвечары праводзяцца танцы.

Так на справе кіруючыя колы Англіі аказваюць свайму народу медыцынскую дапамогу, кланюцца аб ахове мацярынства і дзіцінства.

У горадзе Глазго — буйнейшым прамысловым цэнтры Шатландыі — увесь рабочы раён заняты трушчобамі. Увесь раён страшэнна забруджаны. Сем'і рабочых туляцца ў спарыхнелых пракопчаных дамах, дзе пануе галеча і ўбоства. Ёсць там вуліца, жыхары якой на-

Дэлегацыя англійскіх жанчын на прыёме ў старшыні ВЦСПС тав. Кузняцова.
На здымку (злева направа): Джэсі Кіддзі, Нора Вустэр, Элізабет Аллен, Лія Мэннінг,
В. В. Кузняцоў, Джойс Браун, Тамара Раст, Н. В. Папова і Роуз Карр.

столькі праславіліся сваім ўбоствам, што ніводнага з іх нідзе не бяруць на работу. Раней яна насіла назву Варыкіл-стрыт, а зараз яе перайменавалі ў вуліцу Пікальсана. Але перамена назвы не выправіла, вядома, становішча яе насельнікаў.

Жыццёвы ўзровень працоўных Англіі надзвычай нізкі. Цэны на прадукты харчавання і тавары шырокага спажывання паранейшаму растуць, а заробатная плата рабочых і служачых нізкая. Да гэтага часу існуе няроўнасць у аплаце працы. За роўную з мужчынамі працу жанчыны атрымліваюць значна меншую плату.

Не раз мы чулі скаргі работніц і хатніх гаспадынь на тое, што яны не могуць выкупіць свой мізэрны харчовы паёк: 200 грамаў мяса ў тыдзень, каля 100 грамаў масла і пару кавалачкаў цукру.

Да ўсяго гэтага расце колькасць беспрацоўных. Кожны месяц з прадпрыемстваў звальняюцца сотні рабочых і работніц.

На табачнай фабрыцы Карыра ў Лондане нам дазволілі сустрэцца з рабочымі толькі ў часе кароткага абедзенага перапынку, калі яны сабраліся ў фабрычнай сталовай. На наша запытанне, што на іх думцы

можа наленшыць эканамічнае становішча англійскага народа, рабочыя адзінадушна адказалі:

— Гандаль з Совецкай Расіяй. Мы патрабуем ад Бевіна неадкладнага ўрэгулявання і развіцця гандлю з Совецкім Саюзам.

Так думае англійскі народ. Пабыўшы на прадпрыемствах, мы пераканаліся, што рабочыя, інтэлігенцыя, мільёны простых людзей Англіі з'яўляюцца прыхільнікамі Совецкага Саюза.

Англійскія жанчыны ў Шатландыі, выказваючы пачуцці ўдзячнасці Совецкаму Саюзу, заяўлялі членам нашай дэлегацыі, што яны не дапусцяць новай вайны супраць СССР.

— Што-б ні здарылася, ведайце: мы заўсёды будзем змагацца за дружбу з вамі, будзем разам з вамі. Скажыце ўсім савецкім людзям, што ў Шатландыі яны заўсёды знойдуць сяброў.

Так сказала нам місіс Кіддзі—жыхарка старажытнага шатландскага горада Дандзі. Так гавораць і думаюць усе працоўныя Англіі і Шатландыі.

Народная артыстка СССР і БССР
Л. АЛЕКСАНДРОўСКАЯ.

Совецкі народ усім сэрцам жадае міру

Дарагія сябры!

ЕРАД маім ад'ездам з Совецкага Саюза я хацела-б падзяліцца з вамі хоць-бы некаторымі ўражаннямі ад майго першага наведання вашай краіны.

Самае вялікае ўражанне зрабіў на мяне размах аднаўленчых і стваральных работ у СССР. У які-б горад мы ні прыязджалі, усюды мы бачылі, як нанова ўзводзяцца будынкі, і знаёміліся з планами далейшага развіцця горада. Аднаўляюцца і нанова будуюцца не толькі жылыя дамы, школы, больніцы. Не! Самая старанная і кранатлівая работа вядзецца на аднаўленню аб'ектаў, якія маюць гістарычную цікавасць. І гэта прымусіла мяне адчуць, якое важнае значэнне надаецца ў Совецкім Саюзе пытанням культуры.

Зусім відавочна, што гэтая праграма мірнага будаўніцтва не магла-б ажыццяўляцца без гарачай падтрымкі савецкага народа. Планы вырашчвання дрэў і ўпрыгожання гарадоў мелі для мяне асаблівую цікавасць, калі я даведалася, што яны ажыццяўляюцца ў значнай меры сіламі грамадскасці. Думаю, што гэта сведчыць аб цесным кантакце, які існуе паміж савецкім народам, яго ўрадам і мясцовымі дзяржаўнымі органамі. Я не веру, каб краіна, якая траціць так многа намаганняў на мірную творчую работу, выношвала планы вайны!

Мы зможам, вярнуўшыся, расказаць жанчынам Брытаніі, што савецкі народ, гэтак сама, як і наш народ, усім сэрцам жадае міру.

Мы вельмі ўдзячны Антыфашысцкаму Камітэту
савецкіх жанчын і савецкаму народу за прадастаў-
леную нам магчымасць пабываць у Савецкім Саюзе
і пазнаць вас. Мы ўпэўнены, што калі жанчыны
абодвух нашых краін будуць поплеч змагацца супраць
падпальшчыкаў вайны, мір будзе захаваны.

Элізабет Акленд Аллен

E. J. Allen

* * *

Перш за ўсё я хацела-б сказаць аб працы людзей
вашай краіны на карысць міру. Мір дарагі кожнаму
з вас. У вас ёсць усё для жыцця. І вы працуеце над
аднаўленнем вашай краіны, вы вучыцеся, удасканаль-
ваецеся ў сваіх ведах, колькі-б год вам ні было!

У Сталінградзе, Ленінградзе, Маскве з дня ў дзень
павышаецца жыццёвы ўзровень рабочых. Пачуццё
найвялікшай адказнасці за сваю справу стымулюе
людзей к далейшаму творчаму росту. Я сустрэла, на-
прыклад, жанчыну, якая некалькі год таму назад не
мела ніякай асветы. Зараз яна начальнік цэха вялікай
фабрыкі, высокакультурны і адукаваны чалавек.

Я зразумела, што ўрад Савецкага Саюза заахвочвае
ў людзей прагу ведаў не толькі ў мэтах павышэння
прадукцыйнасці працы, але і для таго, каб народ глы-
бей усведамляў палітыку свайго ўрада, накіраваную на
ўмацаванне міру. У маёй краіне рабочыя ўмеюць чы-
таць, але яны нярэдка не ў стане зразумець палітыкі
нашага ўрада гэтак сама, як разумеюць палітыку свай-
го ўрада рабочыя вашай краіны. З нашай прэсы мала
што можна даведацца аб руху ў абарону міру. Друж-
ба Савецкага Саюза вучыць людзей, указвае ім шляхі
абароны і ўмацавання міру і растлумачвае мірную
палітыку нашага ўрада.

Сталінград, у якім мы пабылі, — яшчэ адзін яркі
прыклад міралюбівых імкненняў нашага ўрада. Гэты
горад быў зруйнаваны дашчэнту, а цяпер тут пабудаваны
жылыя дамы, палацы піонераў, тэатры, заводы.
І ўсё, што мы бачылі, здавалася нам цудам. Праўду
кажучы, усё, што мы бачылі ў Савецкім Саюзе, можна
назваць цудам.

У Маскве рабочыя табачнай фабрыкі «Ява» пака-
залі мне свае кватэры ў новых дамах, пабудаваных
цяпер, пасля вайны. Я пабывала разам з імі таксама ў
іх новапабудаваных прыгожых магазінах.

На вуліцах Масквы — маладыя зялёныя дрэвы,
пасаджаныя пасля вайны.

Усё, што бачыла я ў Савецкім Саюзе, пакідае неза-
быўнае ўражанне аб імкненні нашага народа і нашага
ўрада да міру.

Роуз Карр

Rose Carr

Аб чым я раскажу на радзіме

У часе майго прабывання ў СССР я адчула ўсю
унікальнасць свайго становішча: я, беспрацоўная анг-
лічанка, была адзінай беспрацоўнай у Савецкім Саюзе,
бо з беспрацоўем тут пакончана дзесяткі год таму
назад.

Як інжынер, які не раз перанёс увесь цяжар бес-
працоўя, я не магу не параўнаць рост беспрацоўя ў
Англіі са становішчам у СССР, дзе работа ёсць для
кожнага чалавека.

У сучасны момант беспрацоўе ў Англіі шырока рас-
паўсюджана, асабліва сярод рабочых лёгкай індустрыі,
негледзячы на тое, што работа для ўсіх была абяцана
лейбарысцкім урадам у 1945 годзе.

Прадпрыемцы даюць розныя тлумачэнні беспра-
цоўю. Яны дайшлі да таго, што ў пасляваенны час
пачалі называць яго «лішкам рабочых рук». Гэта —
не што іншае, як новая маска для старога зла. Прад-
прыемцы крычаць: «Трэба ўрэзаць выдаткі вытвор-
часці!» і прарабляюць гэта за кошт рабочых, выга-
няючы іх са сваіх заводаў.

Розныя высокапастаўленыя асобы і нават некато-
рыя кіраўнікі профсаюзаў заяўляюць, што нішто не
можа адхіліць беспрацоўя, і стараюцца пераканаць ра-
бочых у тым, што бескарысна змагацца і выступаць
супраць яго. Але як профсаюзны работнік Англіі, я
ведаю, што ўсё больш і больш рабочых пачынае разу-
мець праўду. Як ні абманчыва назва «лішкі рабочых
рук», як ні салодкамоўны тлумачэнні прадпрыемцы,
што яму нібыта вельмі балюча звальняць рабочых,
але ў яго, моў, няма іншага выбару, — рабочыя
Англіі не забылі страшных дзён масавага беспрацоўя
ў часе мінулага эканамічнага крызісу, трагедыю ў
Ярроу і іншых месцах, дзе тысячы рабочых застава-
ліся без работы на працягу доўгага часу.

Я ўпэўнена гэтак сама, як і многія мае сяброўкі,
што толькі ўстанаўленне поўнай эканамічнай і палі-
тычнай незалежнасці ад ЗША магло-б адхіліць ката-
строфу, якая навісла над брытанскімі рабочымі, вы-
мушанымі пакутваць ад вынікаў цяжкага эканаміч-
нага становішча.

У сувязі з дарагоўляй і нізкай заробтнай платай
пакупная здольнасць рабочых Англіі надзвычай
упала. Прадпрыемцы атрымліваюць каласальныя пры-
быткі, у той час як рэальная заробтная плата рабо-
чых скарачаецца.

У сваіх справах перад профсаюзнымі аргані-
зацыямі і рабочымі я раскажу, што ў Савецкім Саюзе
няма беспрацоўя, і я ўпэўнена, што гэтае наведан-
не выкліча ў рабочых глыбокую цікавасць і ўзмоц-
ніць нашу барацьбу з беспрацоўем, бо Савецкі Саюз
указаў дарогу ўперад, даўшы работу ўсім.

Джойс Браун

ВЫХАВАННЕ ХАРАКТАРУ

ЗАКРОЙНЫМ цэху на відным месцы аднойчы з'явіўся вялікі плакат: «Таварыш Малюш — брыгадзір брыгады выдатнай якасці — за чэрвень выканала план на 275 працэнтаў. За другую палову чэрвеня атрымала зарплату 666 рублёў. Працуе без браку».

Чытаючы гэты плакат, дзяўчаты націскаюць Алісе руку і ў радасным здзіўленні пытаюць:

— Ці ты гэта, Аліка?

Чаму-ж дзівуюцца сяброўкі, што іх так узрадавала?

... Аліса Малюш, вясковая дзяўчына з-пад Пleshчаніц, каля двух год таму назад прыйшла ў Мінск і паступіла ў школу ФЗН пры абутковай фабрыцы імя Кагановіча. Кваліфікацыя закройшчыцы здавалася ёй найлягчэйшай. «Што тут складанага? — думалася ёй. — Дадучь табе скуру, возьмеш нож у рукі, прыкладзеш трафарэт, чыркнеш — і гатова».

Калі-ж на справе ўсё выйшла не так, як думалася Алісе, калі ў вучобе спатрэбілася вялікае старанне і спрыт, — вось тут у дзяўчыны духу і нехапіла. І пайшла пра яе ў школе слава, як пра самую адсталую і недысцыплінаваную.

Практычная работа на фабрыцы не адразу змяніла характар Алісы: то з дзяўчатамі пасварыцца, то брыгадзіру нагрубіць. Стары майстар М. Я. Жораў, які 26 год прапрацаваў на фабрыцы, не раз задумваўся над тым, што зробіць з гэтай дзёрзкай дзяўчынай. Часта гутарыў з ёй і ўрэшце пераканаўся, што дзёркасць у Алісы напускная, што з яе можна выхаваць добрага спецыяліста. Заняліся Алісай і комсамольская арганізацыя і партыйны арганізатар змены тав. Карасік. Яны расказвалі ёй аб рабоце лепшых людзей нашай краіны А. Чуткіх, Н. Расійскага, аб вольце знатнай закройшчыцы Гродзенскай абутковай фабрыкі Родчанкавай. Гаварылі аб тым, якую вялікую шкоду прыносіць фабрыцы нядабайнасць, неахайнасць у рабоце.

Неўзабаве сяброўкі заўважылі, што Аліса больш сур'ёзна пачала адносіцца да павышэння сваёй кваліфікацыі, перастала займацца пачобнымі справамі. На дошцы паказчыкаў супраць яе прозвішча ўсё часцей пачалі з'яўляцца лічбы: 120, 150, 180,

Брыгада выдатнай якасці Алісы Малюш (на здымку справа — А. Малюш.)

Фото І. Шышко.

Алісу пачалі ўсяляк заахвочваць, ставіць яе ў прыклад іншым работнікам. А калі ў красавіку была створана комсамольская брыгада выдатнай якасці, Алісу Малюш прызначылі брыгадзірам. З гэтага выпадку найбольш хвалявалася сама Аліса. На першым-жа сходзе брыгады яна заявіла: «Дзяўчаты, больш ніколі не буду такой, якой ведалі мяне вы дагэтуль! Давайце-ж пакажам, на што здольны мы — комсамольцы!»

На адно з першых месц на фабрыцы комсамольская брыгада выйшла ўжо тады, калі стала на стаханаўскую вахту ў чэсць Першага Мая.

Неўзабаве Аліса была вылучана дэлегаткай на рэспубліканскую нараду брыгад выдатнай якасці. Тут у яе зарадзілася думка: «Ва што-б там ні стала абагнаць лепшых закройшчыц рэспублікі!» І з часу нарады гэтая думка стала займаць брыгаду Малюш. У сацыялістычным спаборніцтве яе брыгада абавязалася выканаць план на 150 працэнтаў, эканоміць яшчэ адзін працэнт сыравіны звыш прадугледжаных двух, працаваць без браку.

Пачалася ўпартая барацьба не толькі за высокі працэнт выпрацоўкі, але і за найстражэйшую эканомію скуры, за чыстату рабочага месца, за выдатную якасць прадукцыі. На працягу мая, чэрвеня і першай паловы ліпеня брыгада эканоміла на 3 675 руб. тэкстылю і скуры. Са скуры, эканомленай толькі ў чэрвені, можна дадаткова пашыць 150 пар абутку. У брыгадзе няма чалаве-

ка, які-б не выканаў план. Галя Чарвяк, Іра Паўлава даюць у дзень па паўтары нормы і болей. Але яшчэ лепшыя паказчыкі мае сам брыгадзір: у рэдкі дзень Аліса выконвае план менш як на 200 працэнтаў.

Члены брыгады Малюш працуюць на самаму высокаму — дзевятаму — разраду. Іх заробтак складае па 800—1000 рублёў у месяц. Але ні высокая выпрацоўка, ні добры заробтак не спыняюць брыгаду ў яе барацьбе за яшчэ вышэйшыя паказчыкі працы.

Закройны цэх стаў перадавым на фабрыцы імя Кагановіча. Яму прысуджаны пераходны Чырвоны сцяг. Хутка цэх пяройдзе у новае, нядаўна пабудаванае памяшканне.

— Вы яшчэ пачуеце пра нашу брыгаду! — гаворыць з гонарам Аліса Малюш.

І калі бачыш, як хутка пад рукамі яе растуць пачкі крою, якой прамыністай радасцю напоўнена яе маладая душа, — ніколі не сумняваешся ў тым, што слова сваё яна стрымае.

Пасля работы выходзім разам з Алісай. Яна спяшае на пасяджэнне праўлення клуба, членам якога нядаўна выбрана. Разам з дзяўчатамі, якія на развітанне цёпла націскалі руку Алісе, я радавалася за гэту працавітую скромную комсамолку, за яе светлую дарогу ў жыццё, якую дапамаглі ёй знайсці таварышы на рабоце.

М. УЛАДЗІМІРАВА.

2

3

4

5

6

НА БССР

ПЕСНЯ ПРО АВТОЗАВОД

Александр ШАРАПОВ

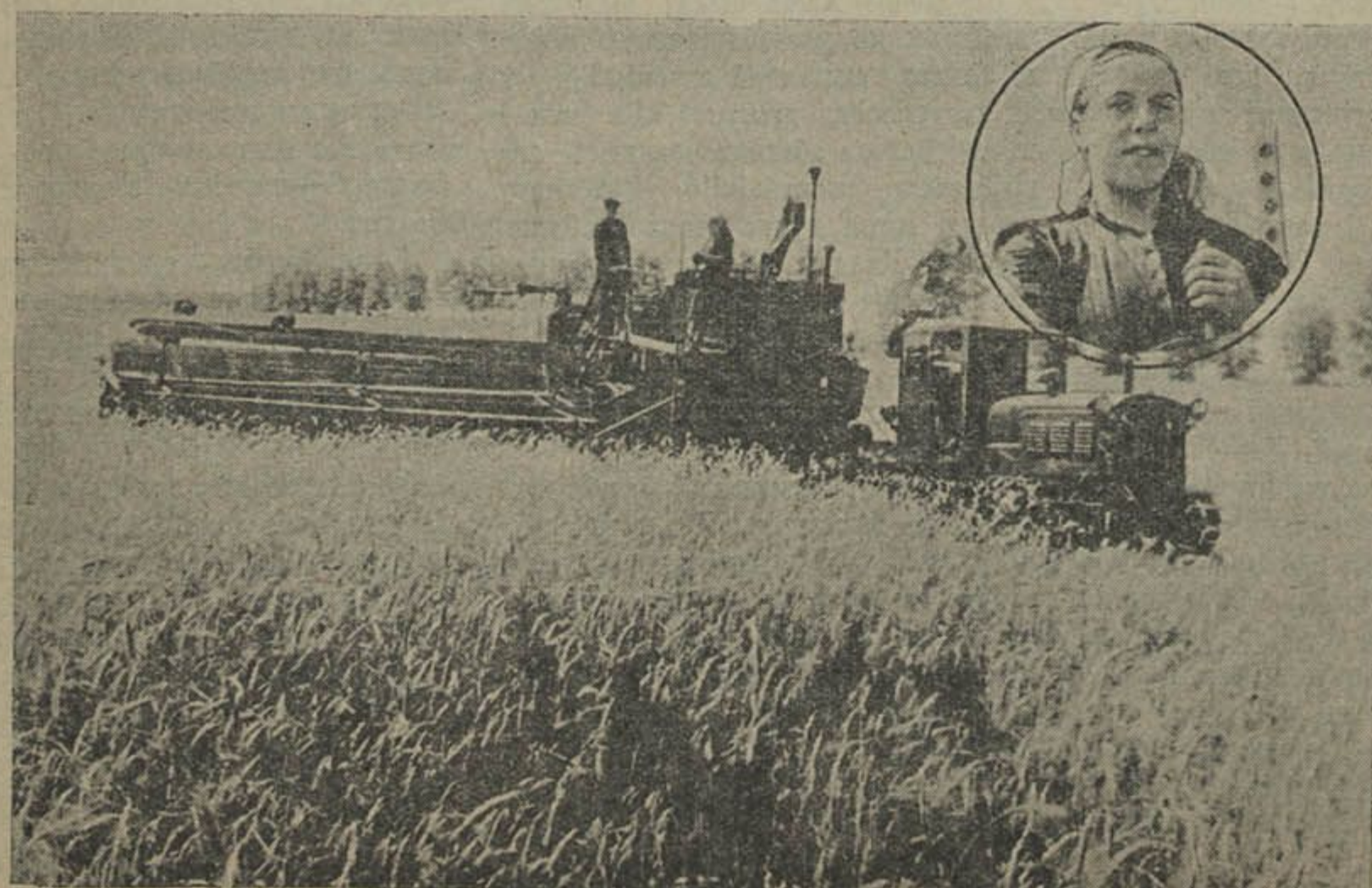
Чтоб счастьем в изобилии
Жизнь зацвела кругом,
Завод автомобильный
Мы строим день за днем.
Я каменщик, ты слесарь —
Так, значит, по рукам,
Чтоб вырос среди леса

Завод на радость нам.
Что день за день выше,
И вот приходит срок,
Когда с тобой услышим
Мы первенца гудок;
Когда от блеска ярки
Про нас с тобою труд

Машины новой марки
В свет славу понесут.
А славы труд наш стоит —
И, значит, по рукам,
Чтоб рос могуч и строен
Завод на радость нам.

На здымках: 1) Уборка ўраджаю камбайнам у калгасе імя Сталіна (Лоеўскі раён Гомельскай вобласці). Ноўлены будынак мінскага Палаца піонераў; 3) Удзельніцы Х усебеларускіх спаборніцтваў авіямадэлістаў мадэлямі; 4) Ніна Шаічук — славальніца слонімскай суконнай фабрыкі «Большэвск». Вытворчую норму выконвае на 125 прац.; 5) Скульптар Вера Козак за аднаўленьнем помніка героям Айчыннай вайны 1812 года, які ўстаноўлен у горадзе Кобрыве; 6) Комсамольска-маладзёжная брыгада мантажнікаў мінскага радыёзавода імя Молатава пры выдатнай якасці выконвае план на 170 прац. Злева направа: Д. Цітавец, Н. Савенкава, А. Сакольчык, М. Бушкевіч, Б. Екельчык і З. Бірыцкая (брыгада); 7) У саўгасе «Ведрыч» (Васілевіцкі раён Палескай вобласці) сёлага ўводзіцца электрадойка. На здымку: даяркі саўгаса пад кіраўніцтвам зоатэхніка вивучаюць электрадойку; 8) Стаханавіца трактарнага завода Валя Маджара. Норму выконвае на 200 проц.

Фото: К. Якубовіча, А. Карніцкага, М. Мінковіча, Г. Шышко, Г. Бугаенкі і В. Цеслюка.

1

8

7

Нам пішучо

Як мы дабіваемся выдатнай якасці

У сакавіку гэтага года нашай брыгадзе была аказана вялікая чэсць: Міністэрства лёгкай прамысловасці СССР і ЦК Саюза швейнікаў прысвоілі ёй званне брыгады выдатнай якасці.

Таварышы на рабоце часта просяць мяне падзяліцца вопытам. Яны пытаюць: «Як вы дабіваецеся высокай якасці сваёй прадукцыі?»

Прызнацца, поспех прыйшоў да нас не адразу. Прышлося шмат папрацаваць, каб канчаткова пазбавіцца браку, неахайнасці, насобных недахопаў у рабоце.

Упартую барацьбу за выдатную якасць пачалі мы яшчэ ў лютым. Натхніў нас патрыятычны пачын Александра Чуткіх. Мы разважалі так: калі тэкстыльшчыкі імкнуцца даць савецкім людзям толькі першагатунковыя тканіны, то і мы, швейнікі, з гэтых тканін абавязаны шыць касцюмы без усякага дэфекту — прыгожыя, выгледныя, зграбныя. Паўстала пытанне: як дабіцца гэтага?

На вытворчай нарадзе рабочых нашай брыгады мы дэталёва абмеркавалі мерапрыемствы, з дапамогай якіх маглі-б палепшыць якасць прадукцыі і атрымаць права на высокае званне брыгады выдатнай якасці. Перш за ўсё трэба было перагледзець метады нашай работы.

Ад дырэкцыі фабрыкі мы патрабавалі, каб пры выяўленні дэфекту ў тканіне дэталі з заганаў адразу-ж замянялася ў закройным цэху на бездакорную па якасці.

Выдатным майстрам швейнай справы, такім як тт. Кудзелька, Ненеўная, Арцюх, Яніцкая, мы даручылі заняцца з тт. Змітровіч, Весеявай, Лемешавай, Хвангчынскай і іншымі маладымі работнікамі, якія нядаўна прыйшлі ў брыгаду і не мелі патрэбнага вопыту.

Кожнаму члену нашай брыгады мы даручылі строга сачыць не толькі за сваёй аперацыяй, але і за якасцю ўсіх папярэдніх працэсаў, каб малейшая загана, выпадкова дапушчаная якой-небудзь работніцай, не магла застацца не заўважанай.

Каб папярэдзіць магчымасць з'яўлення дэфектаў і каб своєчасова іх ліквідаваць, мы завялі «Журнал якасці», у які штодзённа запісваем прадукцыю па гатунках і па відах дэфектаў. Калі выявіцца, што работніца дапусціла брак, яна абавязана неадкладна выканаць неабходныя перапрацоўкі.

Упартая праца ўсяго калектыва не прапала дарма. Восем ужо больш пачы месяцаў наша брыгада дае прадукцыю толькі выдатнай якасці. Нам прысуджаны пераходны Чырвоны сцяг фабрыкі. З кожным месяцам мы стараемся павышаць працэнт прадукцыі першага гатунку. Калі ў красавіку пры норме 74 працэнты першага гатунку мы выпускалі 97,5 працэнта, то ў чэрвені здолелі дабіцца 98,8 працэнта. Цяпер наша задача — дабіцца 100 працэнтаў прадукцыі выдатнай якасці і на ўсю брыгаду пашырыць вопыт лепшых стаханавак; тт. Яніцкай, Трус, Філіповіч, Шаў-

чэнка, якія пры выдатнай якасці прадукцыі выконваюць нормы на 180 — 200 працэнтаў.

Падобна нашай брыгадзе, на швейнай фабрыцы імя Крупскай за выдатную якасць прадукцыі паспяхова змагаюцца яшчэ 26 брыгад. І ў кожнага рабочага адно жаданне: даць спажывателю касцюмы, якія-б радалі вока зграбнасцю і выгадай.

М. ГАНЧАРЫК,
брыгадзір брыгады выдатнай
якасці фабрыкі імя Крупскай.

Пра дзіцячы асартымент

З прыемнасцю наведвае пакупнік магазін, на паліцах якога бачыць усё, што яму патрэбна набыць. Прадавец задаволены, калі можа прапанаваць пакупніку ўсё, што яму да спадабы.

Я працую намеснікам загадчыка дзіцячага ўнівермага № 9. Прадаўцы нашага магазіна стараюцца культурна абслужыць пакупніка. З першага мая гэтага года мы трымаем пераходны Чырвоны сцяг.

Аднак нельга сказаць, што ўсё ў нас ідзе добра. Мы яшчэ не можам задаволіць нашага пакупніка ўсім тым, што абавязаны яму даць.

У нас многа тавараў у аддзеле гатовага адзення. На паліцах у акуратныя стопкі складзены гарнітурчыкі для дзяўчынак і хлопчыкаў, на вешалках — рады паліто. Але асартымент не багаты. Папросіць маці шарсцяную сукенку для дачкі-школьніцы, а мы можам прапанаваць толькі баваўняную, бо шарсцяных школьных сукенак пакуль што шыюць нашы фабрыкі яшчэ мала. Захочуць бацькі набыць для сваёй 12 — 14-гадовай дзяўчынкі футровую шубку — прыходзіцца адказваць, што шубкі ў нас на такі ўзрост рэдка бываюць.

Вельмі часта пакупнікі пытаюць, чаму ў нас няма ў продажу выгледных і прыгожых паліто для дзяцей 1 — 4 год. На такі ўзрост паліто прывозяць з Масквы, а чаму-б іх не вырабляць на месцы? Мы добра ведаем, што бацькі пытаюць пра пухкія і моцныя, чырвоненькія, сінеенькія, блакітныя паліто, а можам прапанаваць толькі грубашэрсныя, дрэнна нашытыя, непрыгожыя колераў.

Не заўсёды задавальняе пакупнікоў абутковы аддзел магазіна. У нашай краіне з кожным годам паліпшаецца добрабыт працоўных, узростаюць запатрабаванні. Тым часам нашы гаспадарнікі недастаткова клапаціцца аб задаваленні патрэб пакупніка. Чаму ў нас як след не наладжана вытворчасць каларовага дзіцячага абутку ўсіх размераў? Чаму працаўнікі прылаўка змушаны нярэдка прапанаваць пакупніку дзіцячы абутак на гумавай падэшве, тады як пакупнік патрабуе на скуранай?

Набліжаецца зіма. Кожная сям'я пачынае ўжо клапаціцца аб цёплым адзенні. Усім вядома, наколькі практычны для дзяцей цёплы шарсцяны трыкатаж. Час нашым гаспадарнікам наладзіць у шырокіх намерах вытворчасць рознастайнага асартымента шарсцянага трыкатажу для дзяцей.

Работнікам промгандлю здаецца, што лёгкай прамысловасці БССР патрэбна заняцца выпускам для дзяцей самага рознастайнага і высока якаснага асартыменту абутку, трыкатажу, гатовага адзення, цацак.

Б. ЧЭРНИНА.

Сямейная прафесія

Мал. А. Волкава.

Вясна зацярнула злёгка Насцін носік рабаціннем, рассыпала яго сям-там па скронях, пад вачыма. Але ад гэтага дзяўчына толькі папрыгажэла. Яе зграбную постаць шчытна аблягае кароткае плацце з чырвонага сатыну, па якім звісаюць долу дзве тоўстыя чорныя касы.

Хоць раніцой яшчэ халаднавата, але Насця пра гэта не дбае: хутка крочыць па дарозе з вясёлаю песняй. Я прыцішыла крок, каб пессельніца дагнала мяне. За плячыма смуглянкі пагойдваецца сумка лістаносца, набітая наштоваю ношай.

Смуглянка ветліва прывіталася са мною, узмахнуўшы густымі расіцамі і ўмомант іх апусціўшы. Так вучні вясковай школы часам вітаюць старэйшых, незнаёмых людзей.

— Скажыце, калі ласка, — запыталася я, — як прайсці да стану трактарыстаў?

— А як пройдзеце мост, дык адразу за горкай: вунь каля таго лясочку, — смуглявай рукой паказала дзяўчына, не зводзячы з мяне карых вачэй. — Калі-ж вам у калгас наш патрэбна, то пойдзем разам. Я таксама іду ў «Светлы дзень».

Хвілін праз дзесяць мы разгаварыліся ўжо як добрыя, старыя знаёмыя. Насці было дваццаць год, хоць выглядала 16-гадовым падлеткам. Лістаносцам яна ўжо восем год ходзіць.

— У нас сямейная прафесія. Бацька да вайны ўвесь час пошту насіў, а як пачалася вайна, маці яго пераняла. Спачатку і я з маці бегала, пакуль сама не асмелілася. А сталася гэта ўжо ў Куйбышэўскай вобласці, дзе мы жылі ў эвакуацыі. Ды і дзед у нас лістаносцам хадзіў. Маці расказвала, што яго адразу пасля рэвалюцыі на гэты пост паставілі.

— І далёка-ж вам было хадзіць? — пацікавілася я.

— Ды не — сем верст, — адказала Насця такім тонам, быццам гэта было, што рукою падаць.

— А не сумна? Кожны дзень адно і тое-ж...

— Сумна!? — здзівілася Насця пытанню. — Я сумаваць не ўмею. У іншых гэта выходзіць, а ў мяне не, — з наўнай усмешкай, нібы дзіваючыся сама, чаму ёй незнаёма гэта пачуццё, адказала дзяўчына.

— А ў дарозе што вы робіце?

— Што? Люблю падумаць, памарыць, а потым і

паспяваць. Калі спяваеш, дык усё наваколле яшчэ прыгажэйшым здаецца.

— Думаць — таксама занятак. Асабліва, калі думкі цікавыя, карысныя, якія ажыццявіць можна.

— А хіба нельга? — раптам загарэлася дзяўчына, і ад ранейшага задумлення ў вачах не засталася і следу. — Наш калгас перадавы па раёну, ды, бадай, і па ўсёй вобласці. А Саюздрук нас абмяжоўвае, не думаючы аб тым, што нашы людзі хочуць чытаць, каб быць у курсе ўсіх апошніх падзей. Вунь Андрэй Іванавіч ужо ўсю калгасную бібліятэку перачытаў. Цяпер з раёна нашу яму кнігі. Падпісныя выданні Чэхава, Шышкова атрымлівае. Дык яму што — хіба залішне будзе пачытаць цэнтральную газету? Тым больш, што чалавек малочнай фермай заадавае. А Ніна Перагуд — Герой Соцыялістычнай Працы — мусіць чытаць ці не? Дык ёй, бачыце, толькі абласную газету прапануюць. Але я адваівала-такі для яе «Соцземледельце», — не без задавальнення адзначае смуглянка.

Крыху памаўчаўшы, Насця яшчэ больш распаляецца:

— А ў калгасную канцелярыю «Правду», «Известия», «Соцземледельце» трэба ці не? А нашаму зоотэхніку трэба чытаць свой часопіс «Зоотехник»? А медработніку патрэбны часопісы па медыцыне, калі ў нас больніца на трыццаць коек? А школа без настаўніцкіх, без піонерскіх ды зноў-жа без цэнтральных газет можа абыйсціся ці не? — гарача данытваецца ў некага Насця, не звяртаючы на мяне ўжо ніякай увагі.

— Я вось дастала амаль усё, што патрэбна. Трэба толькі захацець, дык даб'ешся ўсяго, — нібы навучае яна мяне, і пачынае пералічваць: — Ёсць у нас і дзве настаўніцкія, і тры піонерскія газеты, і «Медработник», а для калгаснай бібліятэкі і «Октябрь», і «Знамя», і «Полымя». Нават «Спорт». Гэта — у школу.

Нейкі час ідзем моўчкі, узнімаючы па дарозе слупкі мяккага, нібы звальцаванага, пылу. Насця аб пачым глыбока задумалася.

— Шкада толькі, што клуб у нас яшчэ не гатовы, — выходзіць яна з задумы і з маладым імпульсам працягвае. — Але к восені скончаць. Вось дзе разгорнемся! У нас бібліятэкарам Пецька Налім — з галавой хлопец. Усе лепшыя кнігі набудзем. Сам старшыня калгаса казаў: «Сродкаў на культурныя справы не нашкадуем». А ў горадзе ў мяне нямала кніжных знаёмых. Я першай дастала «Маладую гвардыю», калі пра яе яшчэ ні у адным калгасе не чулі. Усе калгаснікі ёю зачытваліся.

На ўзгорку зажаўцелі новымі стрэхамі калгасныя хаты. А ў нас з Насцяй яшчэ шмат чаго не перагаворана. Разумныя вачы дзяўчыны гараць тым энтузіязмам, які ўласцівы людзям, бясконца адданым любімай прафесіі.

Вось і вуліца. Першым сустракае нас калгасны варту́нік — дзед Васіль. Жмурачы маленькія зырккія вочы, дзед пачынае з хітрага манеўру:

— Ну, што там новага чуваць у людзей?

Ведае дзед, што адразу газету ў Насці не выпрасіш. Раней раздасць усім, а потым ужо, калі ўсе навіны стануць вядомы нават малым хланчукам, дасць і яму пачытаць.

— Нічога, дзядуля, асаблівага. Вось абсяваюцца людзі, — адказвае Насця.

— Ведаю, што абсяваюцца. Але як там у Кітаі ваююць. Падаліся наперад ці не? Дзе-ж мне самому разабрацца ў палітыцы, калі газету тую і ў вочы не бачыш.

— Ну, і хлус ты, дзядуля! — чыстасардэчна абуралася Насця. — Хача-б пры чужым чалавеку маўчаць. А хто-ж табе, як не я, амаль штодня прыносіць газету?

— Дык хіба я кажу, што насупраць? Гэта ў начальства ніяк не дапросіцца: то, скажучь, падшылі, то падклеілі. А ўчора гляджу — Пецька Міронаў, рахункавод, «Правду» на цыгаркі крамеае...

— З падшыўкі, напэўна! — аж закіпела нешта ў Насці. — Я яго выведу на чыстую ваду і ўжо-ж накрамсаю... На, дзядуля, чытай, а потым мне аддасі, каб не трапіла ў рукі якому курцу.

— Вярну ў поўнай спраўнасці, — супакойвае дзед і, акуратна склаўшы газету, хавае яе ў бяздонны кішэнь.

Крыху адышоўшыся, Насця гаворыць:

— Ну як тут адмовіць старому, калі ён не разумее нават, хто з кім у Кітаі ваюе. І куды агітатары нашы глядзяць, не разумею. А і то праўда, што хітраваты стары: хоць і ведае, а скажа — «не». Пачуўшы звонкі голас Насці, выходзяць насустрач калгаснікі. У «Светлым дні» няма чалавека, які-б не выпісваў газету.

— А вось і сам парторг, Міхась Андрэевіч, — сцішае голас Насця.

Міхась Андрэевіч, з якога яшчэ не выветрыўся юнацкі запал і якога больш да твару было-б назваць проста Міша або Міхась, яшчэ здалёк крычыць, расплыўшыся ў шырокай усмешцы:

— А ну, носьбіт чалавечай мудрасці, чым цікавым нарадуеш?

Падыхлоўшы бліжэй, ён стукае шырокай далонню па наспінай сумцы і весела жартуе:

— І як табе ўдалося прывалачы столькі розуму?

— Адчапіся і так цяжка, — адмахвалася часопісам Насця і з робленай злосцю дадае: — На вось чытай «Огонёк».

Парторг дзякуе і паглыбляецца ў чытанне. Мы з Насцяй тым часам крочым далей. Нібы адгадаўшы маё недаўменне, смуглянка тлумачыць:

— Дарма што малады. З фронту маёрам прышоў... А ў горад не захацеў. Кажа: лепш свой калгас на гарадскі лад перабудую, каб і ў нас была і электрыка, і радыё, і кіно, каб не толькі на дачу сюды прыязджаць. Малады, а разумны!

Але не паспявае Насця закончыць атэстацыі парторга, як да яе з каліткі выпархвае сяброўка і пільна заглядае ў вочы.

— Скачы! — камандуе Насця.

Тая імгненна чырванее і толькі просіць:

— Хутчэй!..

Атрымаўшы сіні канверт, яна яшчэ больш заліваецца чырванню і ў момант яго разрывае. Насця ўсміхаецца, пакідае сяброўку з лістом, але не вытрымлівае і ўжо здалёк ёй гукае:

— Прывітанне табе ад Валодзі!

— І табе ёсць таксама? — шчасліва смяецца сяброўка.

— А ты думала толькі табе?.. — і Насця выпягвае з нагруднай кішэнькі складзены ў васьмёрку дробна спісаны аркуш, нібы хоча ўпэўніцца ў цэласці таго пчасця, аб якім сёння злёгка пасулавала ў дарозе.

Каля калгаснай канцылярыі мы развіталіся з Насцяй. Дзяўчына «сямейнай прафесіі» лёгка ўзбегла па высокі ганак і знікла за дзвярыма.

Аб перажытках капіталізма ў сьвядомасці людзей

Агітатары калгаса імя Молатава Стаўбцоўскага раёна Надзея Новікава і Соф'я Макасы прасяць растлумачыць: у чым выражаюцца перажыткі капіталізма ў сьвядомасці людзей. Публікуем адказ на гэта пытанне.

АД кіраўніцтвам вялікай партыі Леніна—Сталіна савецкі народ пабудаваў сацыялістычнае грамадства і ўпэўнены ідэя да кунізма. У нябачана кароткі гістарычны тэрмін былі ператвораны ў жыццё грандыёзныя планы сацыялістычнай перабудовы нашай краіны.

У працэсе сацыялістычнага будаўніцтва ў СССР савецкі чалавек набыў новае духоўнае аблічча.

«Трэба прызнаць, — гаварыў тав. Молатаў у дакладзе аб 30-годдзі Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, — што важнейшай заваёвай нашай рэвалюцыі з'яўляецца новае духоўнае аблічча і ідэйны рост людзей, як савецкіх патрыётаў. Гэта адносіцца да ўсіх савецкіх народаў, як да горада, так і да вёскі, як да людзей фізічнай працы, так і да людзей разумовай працы. У гэтым заключаецца, сапраўды, найвялікшы поспех Кастрычніцкай рэвалюцыі, які мае сусветна-гістарычнае значэнне».

У барацьбе за пабудову сацыялізма партыя большэвікоў выхавала новага чалавека, грамадзяніна сацыялістычнага грамадства, актыўнага, сьвядомага будаўніка кунізма, савецкага патрыёта, які вышэй за ўсё заўсёды ставіць інтарэсы дзяржавы, сьвядома адносіцца да працы, свята беражэ і прымяняе сацыялістычную ўласнасць. Асновай светапогляду савецкага чалавека з'яўляецца вучэнне марксізма-ленінізма, вялікія ідэі партыі Леніна—Сталіна. Савецкі чалавек, выхаваны ў духу савецкага патрыятызма і савецкай нацыянальнай гордасці, прасякнуты бязмежнай любоўю, вернасцю і адданасцю сваёй савецкай Радзіме, большэвіцкай партыі, вялікім ланіска-сталінскім ідэям.

Велізарны поспехі нашай партыі ў куністычным выхаванні мас. Але ў нашай краіне ёсць людзі, у сьвядомасці якіх яшчэ захаваліся перажыткі капіталізма, рэшткі старых поглядаў і звычак.

У дакладзе на XVII з'ездзе партыі таварыш Сталін гаварыў: «...Нельга сказаць, што мы пераадолелі перажыткі капіталізма ў сьвядомасці людзей. Нельга гэтага сказаць не толькі таму, што сьвядомасць людзей у яе развіцці адстае ад іх эканамічнага становішча, але і таму, што ўсё яшчэ існуе капіталістычнае акружэнне, якое стараецца ажыўляць і падтрымліваць перажыткі капіталізма ў эканоміцы і ўсведамленні людзей у СССР і супроць якога мы, большэвікі, павінны ўвесь час трымаць парох сухім».

Адным са шкодных перажыткаў старога свету з'яўляюцца несацыялістычныя адносіны да працы. Велізарная большасць савецкіх людзей адносіцца да працы чэсна і добрасумленна. Кожны дзень прыносіць нам весткі аб новых працоўных подзвігах савецкіх патрыётаў, якія разгарнулі сапраўды ўсенароднае сацыялістычнае спаборніцтва за выкананне пяцігодкі ў чатыры гады. Гэта ярка сведчыць аб узрослым узроўні сацыялістычнай сьвядомасці савецкіх людзей, аб тым, што ў масе народнай умацаваліся новыя, сапраўды сацыялістычныя адносіны да працы, як да справы чэсна і славы, справы доблесці і геройства.

Аднак у некаторых савецкіх людзей яшчэ ёсць перажыткі капіталізма, якія выражаюцца ў несацыялістычных адносінах да працы, у імкненні ўварцаць для сябе ў дзяржавы пабольш, а дзяржаве даць паменш.

Несацыялістычныя адносіны да працы ў калгасах праяўляюцца ў тым, што некаторыя члены сельгасарцелі адлыньваюць ад работы ў грамадскай гаспадарцы, імкнуцца працаваць толькі на сваіх прысядзібных участках, расшыраць асабістую падсобную гаспадарку на шкоду калектыўнай, нядобраякасна выконваюць сельгасгаспадарчыя работы на калгасных палях, неахайна адносяцца да калгаснай жывёлы, імкнуцца пажывіцца за кошт калгаснікаў, якія чэсна працуюць. Не жадаючы чэсна працаваць у калгасе, такія людзі перашкаджаюць развіццю арцелі, павелічэнню грамадскага багацця, якое з'яўляецца асновай добрабыту ўсіх калгаснікаў.

На прадпрыемствах прамысловасці і ва ўстановах яшчэ сустракаюцца парушальнікі працоўнай дысцыпліны, бракаробы, рвачы, людзі, якія чапляюцца за адсталыя, заніжаныя нормы прадукцыйнасці і ўстарэлыя метады працы.

Большэвіцкая партыя, савецкая ўлада нястомна растлумачаюць савецкім людзям, што далейшае ўмацаванне магутнасці нашай дзяржавы і няўхільнае павышэнне матэрыяльнага добрабыту і культуры народа залежыць ад чэснай, добрасумленнай і высокапрадукцыйнай працы ўсіх працоўных, ад павышэння ведаў і культуры працы. Куністычныя адносіны да працы, як да агульнанароднай справы, як да пярвейшага абавязку перад сацыялістычным грамадствам—сваёму доўг кожнага савецкага чалавека. Тыя, хто адзначаўся ў нас працоўнымі подзвігамі,—перадавікі, наватары,—авяны гонарам і славай.

Абсалютная большасць нашага народа клапатліва і беражна адносіцца да сацыялістычнай уласнасці. Не шкадуючы сіл, савецкія людзі працуюць у інтарэсах прымножання грамадскага дастатку. Аднак ёсць яшчэ ў нас паасобныя носьбіты старых поглядаў, людзі, якія нядбайна, не па-гаспадарску, абыхава адносяцца да агульнанароднага багацця, не праяўляюць клопатаў аб сацыялістычнай уласнасці. Ёсць яшчэ ў нашым грамадстве і такія, якія не спыняюцца перад прамым пасяганнем на грамадскае дабро. Савецкія людзі з абурэннем і агідай адносяцца да злодзеяў, жулікаў, дармаедаў і справядліва лічаць іх ворагамі народа.

Вядомы выпадкі, калі адсталая частка калгаснікаў, а таксама паасобныя кіраўнікі калгасаў займаліся раскраданнем калгаснай маемасці, грамадскіх зямель, груба парушалі Статут сельгасарцелі. Савецкая дзяржава сурова карае людзей, якія робяць замах на грамадскую, сацыялістычную ўласнасць.

Беражлівыя адносіны да сацыялістычнай уласнасці, барацьба з безгаспадарнасцю, марнатраўствам, неахайнымі адносінамі да народнага дабра, найстражэйшы рэжым эканоміі, няўхільная барацьба за прымножэнне грамадскага багацця, за расшырэнне і ўмацаванне нашай сацыялістычнай гаспадаркі маюць першараднае значэнне для далейшага ўмацавання магутнасці нашай Радзімы.

Адною з праяў перажыткаў капіталізма ў сьвядомасці людзей з'яўляецца бюракратызм. У рабоце паасобных служачых яшчэ не жывы бюракратычныя адносіны да запытанняў і патрэб працоўных, зазнайства, высокамернасць, папярочная валакіта, падхаліства. Куністычная партыя і савецкая ўлада вядуць не-
прымірную барацьбу супроць усіх праяў бюракра-

тызма. Разгортванне большэвіцкай крытыкі і самакрытыкі, арганізацыя найстражэйшай праверкі выканання, узмацненне палітычнай і выхаваўчай работы сярод работнікаў дзяржаўных устаноў, умацаванне іх сувязі з масамі — ўсё гэта з'яўляецца важнейшым сродкам поўнага выкаранення праяў бюракратызма, абсалютна нецярпімых ва ўмовах сацыялістычнага грамадства.

Перажыткамі старога з'яўляюцца ўсялякія рэлігійныя забабоны. Пераадоленне гэтых перажыткаў праводзіцца ў нас шляхам актыўнай работы па далейшаму ўздыму культуры і свядомасці насельніцтва, шырокага распаўсюджвання прыродазнаўча-навуковых ведаў і прапаганды супроць рэлігійных забабонаў, якія ідуць супроць навукі. Усё гэта садзейнічае жыванню ў адсталых слаёў насельніцтва антынавуковых уяўленняў і выхаванню ўсіх савецкіх грамадзян смелымі, свабоднымі ад усялякіх забабонаў, як перажыткаў мінулага ў свядомасці людзей.

У нашай краіне клопаты аб дзецях, аб жанчынах, аб савецкай сям'і сталі агульнадзяржаўнаю, агульнанароднаю справай. Ніколі і нідзё ў свеце жанчына-маці не была акружана такой лавагай і гонарам як у нас, у савецкай краіне. Клопаты аб маці, дзецях савецкі ўрад, партыя Леніна—Сталіна і ўвесь наш народ лічаць свяшчэнным доўгам.

Але ў нас ёсць яшчэ людзі з няправільнымі, адсталымі поглядамі на сям'ю, у свядомасці і ў быту якіх праяўляюцца несацыялістычныя адносіны да сям'і, да жанчыны і дзяцей. Бытавая распушта, лёгкадумныя адносіны да сям'і, забыццё свайго доўгу ў адносінах да дзяцей — усё гэта чужда і варожа патрабаванням камуністычнай маралі, усё гэта чужда і варожа свядомаму савецкаму чалавеку. Барацьба супроць гэтых перажыткаў капіталізма з'яўляецца важнай часткай усёй работы партыі па камуністычнаму выхаванню працоўных.

Таварыш Сталін гаварыў, што «перажыткі капіталізма ў свядомасці людзей значна больш жывучы ў галіне нацыянальнага пытання, чым у любой іншай галіне. Яны больш жывучы, бо маюць магчымасць добра маскіравацца ў нацыянальным касцюме».

Савецкая ўлада згуртавала ўсе нацыі і народнасці нашай краіны ў адзіны магутны Савецкі Саюз, які з'яўляецца дружнай сям'ёю народаў, звязаных паміж сабою моцнай сувяззю брацтва і дружбы. Непарушная дружба народаў СССР сцэнтавана гарачым і жыва-творчым савецкім патрыятызмам. Не жывучы яшчэ ў свядомасці паасобных нашых грамадзян перажыткі капіталізма ў нацыянальным пытанні варожы духу савецкага грамадства, і барацьба за іх пераадоленне з'яўляецца важнейшай складанаю часткай камуністычнага выхавання працоўных.

Партыя большэвікоў вядзе рашучую барацьбу з усякімі перажыткамі буржуазнага нацыяналізма, нястомна выходзіць усе працоўных у духу роўнапраўя усіх нацыянальнасцей і рас, у духу савецкага патрыятызма, брацкай дружбы і ўзаемнай дапамогі роўнапраўных народаў СССР.

Адным з найбольш небяспечных перажыткаў капіталізма з'яўляецца нізкапаклонства і рабалецтва перад буржуазнай культурай Захаду, не жывучы яшчэ сярод паасобных прадстаўнікоў інтэлігенцыі. Такія людзі, пазбаўленыя пачуцця чэсці грамадзяніна СССР, пачуцця савецкай нацыянальнай гордасці, гатовы прасмыкацца перад усім чужаземным, перад растленнай, загіваючай буржуазнай культурай. Рабалецтва і нізкапаклон-

ства перад чужаземшчынай—перажытак праклятага мінулага царскай Расіі, калі пануючыя ў краіне класы памешчыкаў і капіталістаў угоднічалі перад чужаземнымі капіталістамі.

Наша партыя бязлітасна выкрывае любыя праявы чуждай ідэалогіі, зрывае маскі з усіх, хто прасмыкаецца перад растленнай буржуазнай культурай. Партыя нястомна выходзіць працоўных у духу савецкага патрыятызма і савецкай нацыянальнай гордасці, у духу непрымірымасці да розных праяў буржуазнай ідэалогіі і, асабліва, буржуазнага нацыяналізма, бязроднага касмапалітызма — гэтай ідэалагічнай зброі англа-амерыканскіх імперыялістаў, у духу рашучай і бязлітаснай барацьбы з імі і кліча савецкіх людзей да павышэння пільнасці.

Савецкія людзі з годнасцю і гонарам носяць званне грамадзяніна Савецкага Саюза. З новаю сілай гучаць сказаныя вялікім Сталіным больш дзесяці год назад словы аб тым, што «апошні савецкі грамадзянін, свабодны ад ланцугоў капітала, стаіць галавой вышэй любога зарубежнага высокапастаўленага чынушы, цягнучага на плячах ярмо капіталістычнага рабства».

Савецкі чалавек горды тым, што яго краіна ідзе ў авангардзе чалавецтва, што ў ёй пабудавана самае перадавое ў свеце — сацыялістычнае грамадства — магутны Саюз ССР, вялікі вопыт якога асвятляе шлях народам усяго свету.

Гістарычныя перамогі, атрыманыя савецкім народам пад кіраўніцтвам партыі большэвікоў, адкрываюць шырокія магчымасці для далейшага, яшчэ больш хуткага руху нашай краіны наперад, да камунізма. У гэты перыяд асабліва важнае значэнне набывае выхаванне камуністычнай свядомасці. Гістарычныя рашэнні ЦК ВКП(б) па пытаннях навукі, літаратуры, мастацтва маюць сваёй мэтай яшчэ вышэй падняць узровень камуністычнай свядомасці савецкіх людзей, узняць на новы, яшчэ вышэйшы ўзровень усе сродкі нашай сацыялістычнай культуры, сродкі камуністычнага выхавання мас—друк, радыё, навуку, літаратуру, мастацтва.

Партыя Леніна—Сталіна вучыць савецкіх людзей усебакова выкарыстоўваць для барацьбы з перажыткамі капіталізма ў свядомасці людзей такую магутную большэвіцкую зброю, як крытыка і самакрытыка. Партыя заклікае яшчэ шырэй разгортваць сацыялістычнае спаборніцтва, якое з'яўляецца вялікай школай камуністычнага выхавання мас.

У аснове усёй работы партыі па камуністычнаму выхаванню працоўных ляжыць марксісцка-ленінская тэорыя. Натхняючым прыкладам для савецкіх людзей з'яўляецца вялікае, высокароднае, самаадданае жыццё нашых вялікіх правадыроў і настаўнікаў—Леніна і Сталіна.

Ленін і Сталін увасабляюць у сабе лепшыя рысы нашага народа — бясстрашны розум, жалезную, непахісную волю, свяшчэнную нянавісць да ворагаў камунізма, бязмежную веру ў творчыя сілы мас, у трыумф камунізма.

У нашых вялікіх правадыроў і настаўнікаў—Леніна і Сталіна—заўсёды і ва ўсім павінны вучыцца савецкія людзі, каб з чэсцю выконваць свой доўг перад народам, перад сацыялістычнай дзяржавай. Жыць і працаваць так, як вучыў Ленін, як вучыць Сталін,—значыць быць актыўнымі барацьбітамі за перамогу камунізма ў нашай краіне.

І. РОСМАН.

РАЗМОЎКА

Гэтыя дзяўчынкі нічым не падобны адна на другую. Вера Любовіч—высокая, худзенькая, з прадаўгаватым смуглым тварам, з кучаравымі локамі цёмнарусых валос на галаве. Вялікія чорныя вочы яе глядзяць на наваколле з нязменным здзіўленнем, нібы ўсё, на чым спыняюцца яны, прыводзіць дзяўчынку ў захапленне. Тонкі з гарбацінкай носік Веры раз-по-раз смяшліва маршчыніцца, а губы—пульхныя, вельмі чырвоныя—складаюцца ў заразлівую ўсмешку, якая адкрывае два рады роўных, белых-белых зубоў. Ні адной хвілінкі не можа Вера пабыць спакойна—не бегаць, не мітусіцца, не шчабятца.

Наташа Рогава зусім іншая: невялікага росту, моцная, з плечукамі шырокімі, як у хлапчука, з гладка зачасанымі бялымі валасамі, з круглымі светлашэрымі вочкамі. Наташа ўся чамусьці здаецца круглай. Нават рот яе, калі яна чаму-коледы здзіўляецца, складаецца так, нібы дзяўчынка вымаўляе літару «о». Дробна перабіраючы кароткімі нагамі, яна заўсёды подскакам спяшае па вуліцах і здалёк нагадвае шарык, які хутка-хутка коціцца па тратуары. За выгляд гэты, за звычку выказвацца акруглымі фразамі сяброўкі прызвалі Наташу «Шарыкам».

А Веру Любовіч—«Смяшынкай».

Наташы не вельмі падабаецца празмерная рухавасць, шумлівасць Веры. Застаючыся разам з сяброўкай, Наташа стараецца гаварыць менш, паважней, а смяцца і таго радзей. Раз-по-раз яна паглядае на Веру асуджаючымі вачыма, быццам хоча асцвяніць яе, сказаць:

— Хопіць табе ўрэшце!

І ўсё-ж, не глядзячы на такое адрозненне, дзяўчынкі сябравалі паспраўднаму моцна.

Яны як-бы дапаўнялі адна адну, і таварышы жартавалі, што калі-б класці разам бесклапотную, смяшлівую Веру і сур'ёзную, разважлівую Наташу, то атрымалася-б дасканалая піонерка. Іх нават пачалі называць агульным імем Вяраша, складзеным з двух імёнаў, і сяброўкі ахвотна адгукаліся на яго.

Наташа любіла «цяжкія», як яна казалі, прадметы: алгебру, фізіку. Веры лягчэй даваліся прыродазнаўства, гісторыя, географія. Літаратурай захапляліся абедзве. Вечарамі яны збіраліся то ў Наташы дома, то ў Веры і, дапамагаючы адна адной, старанна рыхтавалі ўрок.

— Мы піонеры,—гаварыла Наташа,—нам сорам дрэнна вучыцца, праўда?

Так працягвалася ўсю першую чвэрць.

Але пасярод другой чвэрці іх дружбе ледзь не прышоў канец.

Аднойчы Вера Любовіч не з'явілася ў школу. Наташа ледзь дачкалася канца заняткаў і, не забягаючы дамоў, паймчалася да сяброўкі: што здарылася? У той дзень ёй здарзіўся звычайны спакой. Думаючы пра Веру, яна рысавала сабе няшчасці, якія маглі напаткаць Любовіч, і ў галаве адно за адным узніклі ўсялякія «а раптам?»

Вера спаткала яе хмураю, супроць звычаю без усмешкі, з пачырванелымі вачыма.

— Што з табой?—спалохалася Наташа.—Аб чым ты плакала?

— Я?—іранічна скрывіліся пульхныя губы дзяўчынкі.—З чаго ты ўзяла? І не думала...

— А вочы чаму чырвоныя? І ў школе чаму не была?

— «Чаму ды чаму»,—нездаволена паўтарыла Вера, адводзячы вочы.—На катку ўчора прастудзілася, разумееш? Ноччу так галава разбалелася, проста жах. Мама спалохалася, не пусціла ў школу... Але зараз ужо ўсё прайшло. Ты скажы, што задана, я падрыхтуюся і заўтра абавязкова прыйду ў школу.

— Навошта-ж табе адной займацца? Я збегаю дамоў, скажу маме і вярнуся...

— Не-не,—спехам перапыніла Вера,—я лепш адна. Ты не крыўдуй, Наташка, а калі раптам у мяне грып? Заразішся...

— Во яшчэ—заражуся!—ускінула Наташа галаву.—Што я, маленькая? Выдумляеш... А можа ты проста не хочаш са мной рыхтаваць ўрок?

— Што ты, Шарык!—пачырванела Вера.—Як табе не сорам. Мама не дазволіла пакуль: за цябе баіцца.

— Тады іншая справа,—згадзілася Наташа.—Запісвай ўрок, ды я пабегла: дома, напэўна, даўно з абедам чакаюць...

Вера наспех запісала заданне і правяла сяброўку да дзвераў. Яна не жартавала, як звычайна, была маўклівай, сур'ёзнай, і гэта трывожыла Наташу: «Бедненькая Смяшынка, захварэла». А Вера, зачыніўшы за ёю дзверы, прыціснула далоні да палаючага твару: «Што я нарабіла?!» На душы стала так тужліва, так цяжка—хоць плач. «Можа быць, усё абыйдзецца?»—з надзеяй падумала яна.

Наташа заклапочана спяшалася па вуліцы, усё яшчэ думаючы пра сяброўку. «Няўжо Вера захварэла так моцна, што мама нават забараніла нам разам рыхтаваць ўрок? Значыць, яна і заўтра не зможа прыйсці ў школу, і паслязаўтра. А як-жа вучоба? Вера адстане, потым цяжка будзе даганяць. Я ўгавару Анастасію Іванаўну, скажу, што не захварэю,—вырашыла дзяўчынка.—Трэба-ж дапамагчы Смяшынкы!»

— Ты куды, Шарык?—аклікнуў яе знаёмы голас.

Наташа спынілася, падняла вочы: перад ёю стаяла Анастасія Іванаўна, мама Веры Любовіч.

— Я? Дамоў,—узрадавалася дзяўчынка.—А вы з работы, так? Я забягала да Веры: сказала, што на заўтра задалі.

— Калі задалі?—здзівілася Анастасія Іванаўна.—Сёння? А хіба заняткі былі?

Наташа збянтэжылася: як-жа так? Вера нешта наблытала... І, не ўмеючы крывіць душой, адказала чэсна, глядзячы проста ў вочы Анастасіі Іванаўне:

— Так, былі.

— Дзіўна,—нахмурылася тая,—вельмі дзіўна. Нічога не разумею. Я пагавару з Верай. Да пабачэння, дзетка.

... Вера, чаму ты не была ў школе? Ці мне за цябе сказаць?

Анастасія Іванаўна заспяшалася, пайшла, а Наташа доўга яшчэ стаяла, паглядаючы ёй услед. Яна нічога не магла зразумець, як і верына мама, але адчувала, што сяброўка ў нечым павялася нядобра. І ад гэтага ёй самой стала крыўдна і горка.

Наступнай раніцай дзяўчынкі зноў сядзелі побач, на адной парце. Вера трымалася так, нібы нічога асаблівага не здарылася. Але недзе ў глыбіні яе вачэй Наташа падлавіла затоенае, насцярожанае чаканне, нібы хацела яна напукным сваім ажыўленнем прымусіць сяброўку забыць пра учарайшае. «Не,—парашыла Наташа,—я павінна ведаць, у чым справа. Спытаю яе, няхай толькі ўрок скончыцца...»

Але ні на першай пераменцы, ні на другой, ні на трэцяй яна не даведалася нічога: адразу-ж пасля звонка Вера ўскаквала з парты і выбягала ў калідор. Усю перамену Любовіч праводзіла з іншымі дзяўчынкамі, нібы баялася, што Наташа заговорыць з ёю. А зацяваць гаворку пры іншых было нязручна.

Наташа зразумела: Вера ў нечым вінавата перад ёю. Але ў чым?..

Адразу пасля ўрокаў, як заўсёды па суботах, адбыўся піонерскі збор.

— Ну вось,—наморшчыла Вера носік,—зусім не ў пару. Зноў у кіно спознімся.

Наташа не адказала: цяпер яна сама не хацела размаўляць з сяброўкай, дый аб паходзе ў кіно ў іх не было гутаркі. «Цяпер не час,—падумала дзяўчынка.—Пойдзем дамоў, усё выкажу. Няхай ведае!..»

— У нас сёння адно пытанне,—сказала старшыня савета атрада Зіна Горская:—аб паводзінах піонераў і школьнікаў, аб іх адносінах да вучобы.

Дзяўчынкі насцярожыліся. Зіна гаварыла пра двойкі, што з'явіліся ў некаторых, пра спазненні на ўрок, пра тое, што ў другой чвэрці сталі больш частымі пропускі заняткаў. Наташа пакасілася на Веру. Тая сядзела, апусціўшы галаву, быццам не адважвалася падняць вочы на Горскую, і твар яе густа заліла чырвань.

— Двойкі, спазненні, пропускі знеслаўляюць нашу школу,—працягвала Зіна.—Чаму, напрыклад, Вера Любовіч учора не была на занятках? Мы не ведаем. А яна не лічыць патрэбным паведаміць аб прычыне. Хіба піонеры так робяць?

Наташа адчула, што і сама чырванее. Нібы не пра Веру, а пра яе, пра Наташу Рогаву, гаварыла Зіна: дагэтуль яна так і не даведалася, што здарылася з сяброўкай. Але абавязана была даведацца,—так, абавязана! Ды Вера не дала ёй давесці да канца сваю думку: паднялася з месца, рэзкім рухам галавы адкінула з ілба локан цёмнарусых валос і з нявінным здзіўленнем адказала Горскай:

— Хіба я табе не гаварыла? Прабач... Тата паехаў у камандыроўку, мама працуе... Трэба было прыбраць кватэру, памыць бялізну... Мы-ж піонеры, мы павінны дапамагаць бацькам у хатняй рабоце!

Наташа ледзь не ўскрыкнула, пачуўшы гэты адказ. Нават губы яе акругліліся ў здзіўленае, гнеўнае «о!» Вера апусцілася на месца, са спакойнай усмешкай паправіла прычоску. Яна не глядзела на Наташу, не адважвалася глянуць. А тая раптам ускочыла на ногі, гучна бразнуўшы адкідной крышкай парты, і не сказала, а крыкнула на ўвесь клас:

— Вера гаворыць няпраўду!

Горская здзіўлена ўзняла бровы. Усе дзяўчынкі павярнуліся к парце, дзе сядзелі задуманыя сяброўкі, і з такім-жа, як Зіна, здзіўленнем глядзелі на іх. Вера ўскінула на Рогаву спалоханыя вочы, да белізны прыкусіла губу. А Наташа, нібы забыўшы пра яе, працягвала ўсхвалявана, горача:

— Я забягала да яе пасля ўрокаў. Вера сказала мне, што прастудзілася на катку, што ў яе грып. А маме сказала, быццам у школе не было заняткаў. Дзе-ж праўда?

Вера падняла галаву, акінула клас поўнымі слёз вачыма, пачала павольна ўставаць з месца. Але не паспела прамовіць, як ад дзвярэй пачуўся нацягнуты ад хвалявання голас:

— Прабачце мяне, дзяўчаткі, што я прышла да вас...

Дзесяткі вачэй звярнуліся ў той бок. Каля дзвярэй, пазіраючы на Веру такімі-ж чорнымі, як у яе, вачыма, стаяла Анастасія Іванаўна Любовіч.

— Я не магла не прыйсці, — працягвала яна, падыходзячы да стала, за якім сядзела Горская, — калі даведалася аб тым, што мая дачка абманула сваю сяброўку і мяне. А сёння яна абманвае ўвесь піонерскі атрад. У Веры не было грыпа, яна не хадзіла на каток. І кватэру яна не прыбірае. ...Вера, чаму ты не была ў школе? Ці мне за цябе сказаць?

Анастасія Іванаўна змоўкла, не зводзячы з дачкі поўных дакору вачэй. Моўчкі, патрабавальна глядзелі на дзяўчынку піонеры. Наташа ледзь ледзь адступіла ў бок ад яе. Вера падняла галаву, правяла кончыкам языка па перасохлых губах:

— Я абманула вас,—глуха сказала яна. — І маму абманула, і Наташу.

... Я вельмі позна чытала ўвечары кнігу, а раніцай не магла прагнуць і праспала. Мама паводзіла мяне, а я зноў заснула. Ну, і вось...

У класе стаяла напружаная цішыня. З цяжкасцю стрымліваючы рыданні, Вера глянула на маму, на Зіну Горскую, на Наташу. Яны маўчалі, не спускаючы з яе вачэй, быццам не ўсё яна сказала, нібы павінна была сказаць яшчэ нешта вельмі важнае. Вера зразумела, чаго чакаюць ад яе і мама, і піонеры. І, зразумеўшы, — сказала:

— Я зрабіла нядобра, не па-піонерску. Ці можаце вы прабачыць мяне, дзяўчаткі? Мама, ты можаеш прабачыць мяне?

—Ці прабачыць цябе таварышы?—адазвалася Анастасія Іванаўна...

...Дамоў яны ішлі ўтрох: Анастасія Іванаўна, Вера і Наташа. Анастасія Іванаўна пасярод, а дзяўчынкі абапал, аб руку з ёю. Яны доўга маўчалі, перажываючы нядаўняе.

— А ты? — спытала раптам Вера, глянуўшы на Наташу. — Ці прабачыш ты мяне?

Наташа адказала светлым, любячым поглядам:

— Я веру табе, Вярэня,—сказала яна. — Ты дала слова і стрымаш яго. І ведаеш што, Смяшынка? Самая горкая праўда лепш, чым самая прыгожая хлусня. Ці праўду кажу я, Анастасія Іванаўна?

Верына мама моўчкі прыціснула руку Наташы да сваіх грудзей.

Туберкулёзны бронхаадэнит і барацьба з ім

Бронхаадэнит прадстаўляе сабой туберкулёзнае захворванне залоз, якія прылягаюць да дыхальных трубак—лёгачных бронхаў. Гэтая форма туберкулёза ўласціва дзіцячаму ўзросту, які мае больш багатую лімфатичную тканку, залозы.

Узбуджальнікам туберкулёза з'яўляецца кохаўская палачка. Яна перадаецца пырскамі макроты пры кашлі, размове туберкулёзнага хворага са здаровымі людзьмі. Адзенне хворага, яго рэчы, кнігі—усё, што можа быць забруджана кропелькамі яго макроты пры кашлі, можа з'явіцца крыніцай заражэння туберкулёзам. Туберкулёзная інфекцыя знаходзіць сваё месца ў арганізме дзіцяці, калі яно яшчэ ў грудным узросце. З узростам павялічваецца колькасць заражаных туберкулёзам.

Ачаг лёгачнага туберкулёза ў дзяцей звычайна ўзнікае і развіваецца ў самым лёгкім, пачынаючы з паражэння яго караня. На гэтым месцы ўзнікае так званае пярвічнае ўтварэнне. Гэты пярвічны ачаг звычайна заживае, туберкулёзныя палачкі акружваюцца трывалай рубцовай тканкай, ачаг прапітваецца вапнай, як-бы замуруюцца ад навакольнай тканкі, ахоўвае яе ад далейшага заражэння.

Натуральная супраціўляемасць арганізма дзіцяці зусім дастаткова, каб справіцца з пярвічным заражэннем. Яно праходзіць без усякіх прымет захворвання ў $\frac{2}{3}$ выпадкаў. Дзякуючы натуральнаму імунітэту—сіле супраціўляемасці арганізма—паражэнне хутка заживае, ізаліруюцца ад арганізма. Абвапнаванне ачага дае магчымасць выявіць яго з дапамогай рэнтгена або пробы Пірке.

Аднак выяўленне першай і другой прымет інфекцыі яшчэ не гаворыць аб тым, што дзіця працягвае хварэць на туберкулёз. Гэтыя даныя толькі папярэджваюць, што занесеная ў арганізм дзіцяці пярвічная туберкулёзная інфекцыя зрабіла яго больш адчувальным да паўторных заражэнняў. Далейшыя ўспышкі туберкулёза залоз мы наглядаем толькі пад уплывам раду неспрыяльных для жыцця дзіцяці ўмоў: захворвання на кор, коклюш і іншыя хваробы, аслаблення арганізма, выкліканага пагоршаннем жыццёвых умоў, паніжэннем якасці харчавання і да т. п. Такім чынам, пад уплывам аслабляючых арганізм умоў зусім загоены ачаг можа даць новую ўспышку, паразіць туберкулёзам другі ўчастак лёгкіх або іншыя органы.

У адказ на раздражненне, выкліканае туберкулёзнымі палачкамі або іх атрутай, вакол былога ачага ўтвараецца запалальная зона лёгачнай тканкі. Такое паражэнне вядома пад назвай «інфільтрат лёгкага». Аднак у дзяцей часцей наглядаецца запаленне бранхіяльных залоз, вядомае пад назвай «бронхаадэнит». Гэты працэс у залозах, што прылягаюць да бронхаў, працякае звычайна хрыпчаста, у выглядзе няясных праяў атручвання арганізма мікробамі, што

прынята называць «туберкулёзнай інтаксікацыяй» (атручваннем). Пры гэтай форме туберкулёза дзіця худее, траціць у вазе, дрэнна есць, становіцца вялым, бязрадасным. Скура прыкметна бледнее, танчэе падскурны слой тлушчу, час ад часу крыху павышаецца тэмпература.

Туберкулёзная інфекцыя у дзяцей пераносіцца і ў іншыя органы: павярхоўныя лімфатичныя залозы, косці, суставы, брушную, скуру, мазгавыя абалонкі. Самай цяжкай і небяспечнай формай з'яўляецца туберкулёзнае запаленне мазгавых абалонак, або туберкулёзны мэнінгіт.

У нашай савецкай краіне, якая

Прывіўкі гэтыя зусім бяшкодныя і вельмі эфектыўныя, бо засцерагаюць дзіця ад заражэння з самага ранняга яго ўзросту.

Калі дзіця перанесла кор, коклюш, грип, яно лягчэй падвяргаецца туберкулёзнай інфекцыі. Бацькі павінны гэта ўлічваць, а калі заўважаць, што ў дзіцяці па вечарах павышаецца тэмпература, што яно пачынае худзець, дрэнна есць, становіцца вялым,—безадкладна звярнуцца да ўрача.

У барацьбе з дзіцячым туберкулёзам вялікую ролю адыгрывае поўнаценнае харчаванне, багатае бялкамі, тлушчамі, вітамінамі. Вельмі багаты вітамінамі і добра засвойваюцца

Выхаванцы дзіцячых ясляў калгаса «За Радзіму» Гомельскага раёна.
Фото В. Марцыонка.

нястомна клапаціцца аб здароўі дзяцей, для барацьбы з туберкулёзам прымаецца рад папярэджальных мер, пачынаючы з першых дзён жыцця дзіцяці.

Засцерагае ад туберкулёза ўвядзенне ў арганізм дзіцяці спецыяльна апрацаваных і аслабленых неатрутных туберкулёзных палачак. Гэтыя палачкі не здольны выклікаць туберкулёзны працэс, але разам з тым у арганізме ўзнікаюць ахоўныя рэакцыі. Вакцына на матчыным сцэджаным малаку ўводзіцца праз рот за поўгадзіны да кармлення дзіцяці. Прывіўку робяць у першыя 10 дзён яго жыцця.

Трэба памятаць, што прывіўка пачынае дзейнічаць, як ахоўны сродак, толькі праз паўтара—два месяцы. Таму нованароджанага неабходна на працягу першых двух месяцаў з асаблівай пільнасцю ахоўваць ад людзей, якія маглі-б яго заразіць.

Устаноўлена, што сярод прывітых дзяцей, якія жывуць разам з туберкулёзнымі, захворванне і смяротнасць у 3,5 раза менш, чым у неправітых. Прывіўка дае імунітэт на адзін год, таму яе неабходна паўтарыць к канцу года, к тром і к сямі гадам.

арганізмам слівачнае масла, рыбі тлушч, малако, яечны жаўток і мёд. Кожная маці павінна ведаць, што гэтыя прадукты вельмі карысны для туберкулёзных дзяцей.

Многа значыць, калі дзіця часта бывае на свежым паветры, што павышае супраціўляемасць арганізма да прастудных захворванняў. Таму неабходна клапаціцца аб азеляненні двароў, асабліва вакол дзіцячых устаноў, аб стварэнні рэжыму паветра ў памяшканні. Вельмі эфектыўна ўздзейнічаюць на ўмацаванне аслабленага арганізма дзіцяці сонечныя і паветраныя ванны, водныя працэдурны ў выглядзе абціранняў, абліванняў, ванн па ўказаннях урача.

Ва ўсім законадаўстве па ахове мацярынства і дзяцінства савецкі ўрад праяўляе выключныя клопаты аб здароўі падростаючага пакалення. Сумеснымі намаганнямі ўрачэна-педагагічных устаноў і ўсёй савецкай грамадскасці нам удалася ліквідаваць сумны вынік вайны і акупацыі—выпадкі захворвання туберкулёзам сярод дзяцей нашай рэспублікі.

З. ЛЕВІН,
старшы навуковы работнік
Інстытута АМД БССР.

Б Я Г Л Е Ц

(з зала суда)

Восенню 1946 года сям'я Сазонавых адзначала радасную падзею. З арміі ў водпуск да жонкі і дзяцей прыехаў лейтэнант Сазонаў. Даўно не бачылі бацьку пяцігадовая Валя, першакласнік Пеця і старэйшы сын — сямікласнік Уладзімір. Цяпер яны не адыходзілі ад дарагога гасця. Гледзячы на мужа і дзяцей, не магла нацешыцца Антаніна Пятроўна. Вечарамі ўсёй сям'ёю наведвалі кінатэатры, гулялі па вуліцах роднага горада.

Не паспелі азірнуцца, як водпуск у Сазонава падышоў к канцу.

І зноў — вакзал, развітанне. Праўда, на гэты раз Сазонаў не надоўга расставаўся з сям'ёю: праз месяц ён павінен быў дэмабілізавацца і ўжо назаўсёды вярнуцца дамоў.

Але прайшоў месяц, другі, трэці... Ад Сазонава не было ніякіх вестак. «Што магло здарыцца?» — хвалявалася Антаніна Пятроўна. Яна пісала запытальныя лісты ў тую воінскую часць, дзе служыў яе муж, пасылала тэлеграмы. З часці прышоў адказ, што лейтэнант Сазонаў дэмабілізаваўся з радоў Савецкай Арміі і выехаў на работу ў Чэлябінскую вобласць. Гэта было цяжкім ударам для ўсёй сям'і.

Неўзабаве народны суд 3-га участка Варашылаўскага раёна г. Мінска вынес рашэнне аб спажанні 50 працэнтаў з усіх відаў заработкаў штомесячна з грамадзяніна Сазонава на выхаванне яго дзяцей. На падставе рашэння суда выпісалі выканаўчы ліст. У Чэлябінскай вобласці абвясцілі пошукі і знайшлі бегляца, які працаваў загадчыкам склада аднаго з леспрамгасаў.

Даведаўшыся ад бухгалтара аб выканаўчым лісце, Сазонаў не збянтэжыўся і падаў заяву аб звальненні з работы з прычыны ад'езду на радзіму.

Прыбегшы дамоў, ён яшчэ на парозе крыкнуў сваёй Кірачцы, якая была маладзей ад яго толькі на дваццаць гадоў: «Збірай чамаданы! Бяжым, а то «старуха» хоча палову жалавання забраць». Кірачка ў момант сабралася, упеўнена заявіўшы: «У старухі нічога не выйдзе!» Праз поўгадзіны маладажоны трэсліся ў трохтонцы.

Спачатку Сазонаў даставаў работу ў суседніх раёнах, але як толькі яго насцігаў выканаўчы ліст — перакачоўваў з Кірачкай далей. У канцы 1948 года Сазонаву ўдалося надоўга замесці сляды.

І вось гэты нягоднік перад народным судом 3-га участка Варашылаўскага раёна.

Сазонаў «дзівіцца і абураецца», ён «не ведае, за што яго судзяць», ён «любіць дзяцей і нават збіраўся дапамагчы ім, а пра выканаўчы ліст упершыню чуе». Але факты — упартая рэч. Матэрыялы справы, паказанні сведак выкрываюць двудушнасць Сазонава. Злачынцы не абмінуць пакарання. Урэшце ён прызнаў сябе вінаватым і звяртаецца да суда з просьбай: «Ап'раўдайце мяне, тады я рэгулярна буду дапамагаць сваім дзецям».

Антаніна Пятроўна на гэта адказвае: «Цяпер маім дзецям не патрэбна твая дапамога. Мы ад цябе адракаемся і не хочам больш успамінаць аб такім нізкім і мізэрным чалавеку. Можаш не клапаціцца пра дапамогу. Наша дзяржава, савецкія людзі дапамагалі і дапамогуць мне выхаваць маіх дзяцей, маю радасць».

Пасля кароткай нарады быў вынесены прысуд. Грамадзянін Сазонаў прысуджаецца да двух год турэмнага зняволення. Прысутныя сустрэлі гэтыя словы ўдзячнымі воплескамі.

В. ГАЛІЧ.

ПАРАДЫ ПА КУЛІНАРЫІ

Марынады

У марынаваным выглядзе можна нарыхтаваць розныя фрукты, ягады, гародніну і грыбы.

Якасць марынадаў шмат залежыць ад гатунку воцату. Асабліва смачныя атрымліваюцца марынады, прыгатаваныя на вінаградным воцаце, настоеным на ароматычных травах. Калі воцат моцны (6%), то яго трэба развесці напалову вадой, пасля гэта дадаць соль, цукар, пранасці (перац гарошкам, карыцу, гваздзіку, лаўровы ліст і інш.), даць пракіпець, пасля чаго астудзіць.

Падрыхтаваныя фрукты, ягады або гародніну пакласці ў шклянныя слоікі і заліць астуджаным воцатам.

Для захавання ад плесені заліць марынад тонкім слоем расліннага масла. Слоікі пакрыць пергаментнай паперай, змочанай у гарэлку, і абвязаць шпагатам. Захоўваць марынады трэба ў сухім прахладным месцы.

Брусніцы мочаныя

22 Даспелыя брусніцы перабраць, прамыць у халоднай вадзе, адкінуць на сіта, даць вадзе сцячы, а затым

перакласці ў слоік або чыстую драўляную кадкачку і заліць халодным сіропам. Для прыгатавання сіропу на кожны літр вады пакласці 2 ст лыжкі цукру, $\frac{1}{2}$ чайнай лыжкі солі, дадаць пранасці (карыцу і гваздзіку), давесці да кіпення і астудзіць.

Павідла з яблык і сліў

На 1 кг яблык і 1 кг сліў — 1 кг цукру і шклянку вады.

Яблыкі і разрэзаныя на долькі слівы (без костачак) пакласці ў каструлю, заліць вадой, накрывць покрывкай і варыць, пакуль яны не стануць мяккія. Затым, не даючы астыгнуць, працерці праз сіта. У атрыманае пюрэ дадаць цукар, старанна размяшаць і варыць, часта памешваючы, на слабым агні да патрэбнай гушчын (прыкладна $1\frac{1}{2}$ гадзіны).

Гуркі салёныя

Здаровыя, моцныя гуркі рассартаваць па іх велічыні, прамыць і ўкласці радкамі ў кадку ў стаячым ста-

новішчы. Паміж радкамі пакласці ўкроп, лісце чорных парэчак або вішань, хрэн. Запоўніўшы кадку гуркамі, наліць у яе працэджаны рассол так, каб ён пакрыў цалкам верхні слой гуркоў. Пры падрыхтоўцы рассолу ўзяць для буйных гуркоў 700 г, а для дробных 600 г солі на вядро вады. Каб гуркі не ўсплывалі і ўвесь час былі пакрыты рассолам, на іх кладуць лёгкі груз, які, аднак, не павінен расціскаць гуркі. Кадку накрывць чыстай белай тканінай і захоўваць у прахладным месцы.

Памідоры марынаваныя

Для марынавання трэба адабраць нябуйныя памідоры, найлепш узяць прадаўгаватыя, слівападобныя, абмыць і ўкласці ў слоікі.

Для прыгатавання марынаду на кожную шклянку воцату ўзяць 1 шклянку вады, $\frac{1}{4}$ шклянкі цукру, $\frac{1}{2}$ чайнай лыжкі солі, крыху карыцы, гваздзікі, перцу гарошкам, усё гэта пракіпаціць, астудзіць і заліць укладзеныя ў слоіку памідоры. Калі праз 2—3 дні воцат зробіцца мутным, яго трэба зліць у каструлю, зноў пракіпаціць, даць астыгнуць і ў другі раз заліць ім памідоры.

ДАЯРКІ!

ДАГЛЯДАЙЦЕ СВАЕ РУКІ!

У даярак, якія не глядзяць за рукамі і не захоўваюць правіл даення, могуць пачацца хваробы рук.

Таму сачыце за чыстатою рук. Ахоўвайце іх ад царапін, парэзаў, ушыбаў.

Каротка стрыжыце ногці, бо пад імі скапліваецца грязь і мікробы, якія могуць выклікаць захворванні.

Зімой насіце цёплыя пальчаткі, каб скура рук не грубела і не трэскалася. Нанач змазвайце рукі вазелінам або якім-небудзь нясленым тлушчам.

Перад даеннем старанна мыйце рукі да локця цёплай вадой з мылам і выцірайце іх чыстым палаценцам.

Даіць карову трэба, сядзячы на здліку, крыху сагнуўшы рукі ў локцях і прытуліўшы іх да цела. Даіць трэба без напружання, не робячы лішніх рухаў. Лепшы спосаб даення — кулаком: пры гэтым менш стамляюцца рукі.

Вечарам, пасля даення, і раніцай, перад даеннем, рабіце цёплыя (37° — 39°) ручныя ванны. Трымаць рукі ў вадзе трэба 10 — 15 хвілін. Пасля ванны старанна выцірайце рукі чыстым палаценцам.

Пасля вячэрняй ванны рабіце масаж рук. Навучыць даярку масажу павінен урач або фельчар.

Калі скура на руках стане чырвонай, калі з'яўца гнайнічкі на руках, пакажыцеся ўрачу і выконвайце ўсе яго ўказанні.

АДДЗЕЛ
САНІТАРНАЙ АСВЕТЫ
МІНІСТЭРСТВА АХОВЫ ЗДAROУЯ
БССР

Рэдакцыйная калегія: А. П. УС (адказны рэдактар), А. І. ФЕДАСЮК, А. Н. ЗАХАРАВА, В. І. ФІЛІПАВА,
К. А. АБУШЭНКА, Г. Л. ДАЗОРЦАВА.

АТ 00939 Журнал «Работница и крестьянка» на беларусском языке. Издание ЦК КП(б)Б.

Заказ № 381

Выдавецтва ЦК КП(б)Б Падп. да друку 13/VIII-49. Друк. арк. 3. Тираж 10.000 экз.

Цана 1 руб. 50 к.

Мінск, друкарня імя Сталіна, Пушкіна, 55.

Адрас рэдакцыі: Мінск, вул.

Пушкіна, 55, пакой 23.

НАЦЫОНАЛЬНАЯ
БІБЛІЯТЭКА
БЕЛАРУСІ

Да гэтара нумару дадаенин биеэлэтиг үкладки—ныкрейга.